

15.10.2021

Lausuntoyhteenveto

luonnoksesta hallituksen esitykseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Yleistä

Valtiovarainministeriö pyysi 27.8.2021 päivätyllä lausuntopyynnöllä tarkemmin yksilöidyltä vastaanottajilta lausuntoa rahanpesusääntelyn osittaisuudistusta käsitelleen työryhmän hyväksymään luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (jäljempänä *rahanpesulaki*), rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta. Lausuntopyynnön kanssa samassa yhteydessä julkaistiin myös esitysluonnos valtiovarainministeriön hankesivuilla¹. Lausuntoaika päättyi 8.10.2021.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa rahanpesulain 1 luvun 2 §:n soveltamisalaa ehdotettiin tarkennettavaksi tilintarkastajien osalta niin, että rahanpesulakia sovellettaisiin tilintarkastajan toimintaan silloin, kun tilintarkastaja toimii tilintarkastajan ominaisuudessa. Soveltamisala ei rajautuisi pelkkään lakisääteiseen tilintarkastukseen, vaan muuhunkin tilintarkastuslaissa tarkoitettuun tilintarkastajan toimintaan. Lisäksi esityksessä ehdotettiin, että rahanpesulakia sovellettaisiin tilintarkastajiin myös silloin, kun ne suorittavat julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusta sekä muuta julkishallinnon ja -talouden tilintarkastustehtävää. Esityksessä ehdotettiin, että rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi 1 luvun 4 §:n mukaisia määritelmiä. Lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 10 kohdan e alakohtaa muutettaisiin niin, että julkisen osakeyhtiön sijaan viitattaisiin yhtiöön, jonka arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla. Lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdasta poistettaisiin viittaus henkilöihin, jotka ovat toimineet merkittävässä julkisissa tehtävissä. Lisäksi 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohdan poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmä laajennettaisiin kattamaan myös valtion enemmistö-omisteiset yritykset riippumatta siitä, mikä valtio suomalaisen yrityksen omistaa.

Esityksessä ehdotettiin, että käsite ”epäilyttävä liiketoimi” määritellään rahanpesulaissa. Epäilyttävällä liiketoimella tarkoitettaisiin asiakkaan normaalista toiminnasta poikkeavia tai epätavallisia liiketoimia, myös taloudelliselta arvoltaan poikkeuksellisia liiketoimia, huomioiden asiakkaan tuntemistiedot, kun ilmoitusvelvollinen tietää tai epäilee tai kun sillä on perusteltu syy epäillä, että varat, oli niiden suuruus mikä hyvänsä, ovat rikollisen toiminnan tuottamaa hyötyä tai liittyvät terrorismin rahoitukseen.

Esityksessä ehdotettiin, että rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uudet asiakkaan ja asiakassuhteen määritelmät. Määritelmien johdosta 3 luvun 2 §:stä ja 3 §:stä poistettaisiin viittaukset satunnaisiin ja vakituisiin asiakkaisiin.

Esityksessä ehdotettiin muutoksia lain 2 luvun riskiarviota koskeviin säännöksiin. Esityksen mukaan tulisi 2 §:n mukainen valvojakohtainen riskiarvio luovuttaa pyynnöstä rahanpesun selvittelykeskukselle salassapitosäännösten estämättä ja ilman aiheetonta viivytystä. Esityksessä ehdotettiin myös tarkennuksia 3 §:n säännöksiin siitä, mitä elementtejä ilmoitusvelvollisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja tehokkaaksi hallitsemiseksi laadittujen toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvonnan tulee sisältää.

Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa, jossa säädettäisiin poikkeus yleisestä edunvalvojasta säilytettävistä tiedoista. Lisäksi 3 lukuun lisättäisiin uusi 3 a

¹ <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM191:00/2020>

§, jossa säädettäisiin ilmoitusvelvollisen oikeudesta käsitellä yleisesti saatavilla olevaa asiakkaaseensa kohdistuvaa rikostuomiota tai rikosta koskevaa tietoa.

Esityksessä ehdotettiin, että lain 3 luvun asiakkaan tuntemista koskeviin velvoitteisiin lisättäisiin uusi 16 §, jossa säädettäisiin velvollisuudesta ottaa huomioon varojen jäädyttämiseen ja luovutuskieltoon liittyvät velvoitteet, joista säädetään EU:n pakoteasetuksissa ja jäädyttämislaisissa. Rahanpesulain mukaisten ilmoitusvelvollisten olisi toteutettava riittävät toimenpiteet sen varmistamiseksi, että EU:n pakoteasetuksissa nimettyjen tai keskusrikospoliisin jäädyttämispäätöksen kohteena olevien tahojen varat jäädytetään ja että näille tahoille ei luovuteta varoja. Lisäksi rahanpesulain määritelmiin lisättäisiin kohta, jossa määriteltäisiin varojen jäädyttämistä koskevan päätöksen kohteena olevat tahot, joiden osalta ilmoitusvelvollisten olisi tehtävä asianmukaiset toimet asiakkaansa tuntemiseksi. Rahanpesulain mukaisten valvojien valvontavaltuudet kattaisivat myös pakotteisiin ja jäädyttämispäätöksiin liittyvien velvoitteiden täytäntöönpanon valvonnan ilmoitusvelvollisten osalta. Lisäksi rahanpesulain hallinnollisia seuraamuksia koskevaan 8 lukuun lisättäisiin säännökset, joilla valvontaviranomaisille annettaisiin toimivalta rikemaksun ja seuraamusmaksun määräämiseen, mikäli ilmoitusvelvollinen laiminlyö tai rikkoo EU:n pakoteasetuksiin tai kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyviä velvoitteitaan.

Esityksessä ehdotettiin muutosta 3 luvun 13 §:n, joka koskee poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvää tehostettua tuntemisvelvollisuutta. Säännöksen 4 momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen vaatimus, jonka mukaan, kun poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö ei enää toimi merkittävässä julkisessa tehtävässä, ilmoitusvelvollisen olisi vähintään 12 kuukauden ajan otettava huomioon kyseiseen henkilöön liittyvä jatkuva riski ja sovellettava asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin perustuvia toimenpiteitä, kunnes kyseiseen henkilöön ei enää katsota liittyvän poliittisesti vaikutusvaltaiselle henkilölle ominaista riskiä.

Esityksessä ehdotettiin, että rahanpesulaissa mainitut käsitteet poikkeuksellinen, epätavanomainen ja tavanomaisesta poikkeava yhtenäistettäisiin käsitteeksi epätavallinen, jolloin käsitteistö olisi linjassa rahanpesudirektiivien käsitteiden kanssa.

Esityksessä ehdotettiin muutosta rahanpesulain 7 luvun 3 §:ään, joka koskee valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen oikeutta suorittaa valvontatehtävänsä ilmoitusvelvollisen muussa toimipaikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Säännöksen ensimmäistä momenttia muutettaisiin siten, että valvojalla ja asianajajayhdistyksellä olisi nykytilaa vastaavan tarkastusoikeuden lisäksi oikeus suorittaa tarkastus myös kokonaan tai osittain virtuaalisesti.

Esityksessä ehdotettiin, että rahanpesulain 8 luvun 1 §:n mukaisen oikeushenkilölle määrätävän rikemaksun alarajaa laskettaisiin.

Esityksessä ehdotettiin Rikosseuraamuslaitoksen ja Maahanmuuttoviraston lisäämistä rahanpesulain 9 luvun 5 §:ssä tarkoitetuiksi huolehtimisvelvollisiksi viranomaisiksi.

Esityksessä ehdotettiin, että Asianajajaliitolle annettaisiin rahanpesulain 9 luvun 6 §:ssä säädetty määräyksenantovaltuus valvottavilleen riskitekijöistä, jotka ilmoitusvelvollisen on otettava huomioon sekä rahanpesulaissa tarkoitetuista yksinkertaisen ja tehostetun asiakkaan tuntemisen menettelyistä.

Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksessa rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia ehdotettiin muutettavaksi siten, että säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen toimivallasta pyytää rahanpesulain mukaiselta valvontaviranomaiselta ja asianajajayhdistykseltä niiden laatima valvojakohtainen riskiarvio.

Hallituksen esityksen 3. lakiehdotuksessa Finanssivalvonnasta annettua lakia ehdotettiin täydennettäväksi siten, että Finanssivalvonnan tehtävänä olisi myös sen valvominen, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä pakotteista ja varojen jäädyttämisestä. Lisäksi Finanssivalvonnalle ehdotetaan oikeutta saada lain 20 b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen pakotteita ja varojen jäädyttämistä koskevien säännösten ja määräysten noudattamiseksi.

Lausuntokierroksella saadut lausunnot kohdistuivat pääosin rahanpesulain muutoksia koskeviin ehdotuksiin ja lausunnot jakaantuivat esityksessä ehdotettujen lainmuutosten kesken.

Lausunnonantajat

Valtiovarainministeriö pyysi yhteensä 38 yksilöidyltä taholta lausuntoa luonnoksesta laiksi rahanpesulain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta.

Lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 31 tahoa. Niistä lausunnonantajista, joille lausuntopyyntö osoitettiin, 29 antoi lausunnon. Näiden lisäksi lausunnon antoi myös Isännöintiliitto ry ja Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry.

Lausunnon antoivat seuraavat tahot:

Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Finanssiala ry
Finanssivalvonta
Isännöintiliitto ry
Keskusrikospoliisi
Kuluttajaliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Poliisihallitus
Rahoitusvakausvirasto
Rikosseuraamuslaitos
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Pankki
Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry
Suomen Tilintarkastajat ry
Suomen Yrittäjät
Syyttäjälaitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Ulosottolaitos
Veikkaus Oy
Verohallinto
Ålands landskapsregering/ Ahvenanmaan maakuntahallitus

Seuraavat tahot ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Lausuntopyyntöön vastanneiden yksityiskohtaiset lausunnot ovat nähtävillä valtiovarainministeriön hankesivulla ².

Lausunnonantajien palaute

Yleistä

Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan esitysluonnoksessa tehdään asianmukaisesti selkoa siitä, mikä tai mitkä tarkoituksista ovat esitysluonnoksessa tehdyn kunkin ehdotuksen taustalla. Neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin jättämästä kansallisesta liikkumavarasta ei esitysluonnoksessa tehdä erikseen selkoa. Ottaen huomioon esityksen tarkoitus täydentää mainittujen direktiivien kansallista täytäntöönpanoa tätä ei kuitenkaan voitane pitää puutteena. Lisäksi oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan esitysluonnoksessa tehdään laajasti selkoa vaihtoehtoisista tavoista toteuttaa hallituksen esityksen tavoitteet. Myös esityksen vaikutuksista tehdään esitysluonnoksessa laajasti selkoa. Euroopan unionin oikeuden jättämään kansalliseen liikkumavaraan tukeudutaan esitysluonnoksessa nimenomaisesti vain silloin, kun perustellaan rahanpesulain 3 lukuun lisättävää uutta 3 a §:ää. Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan esitysluonnoksessa tavoitteenasettelu on jossain määrin oikeudellistekninen. Hallituksen esityksen kokonaisuutta sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien toimenpiteiden asianmukaista mitoittamista ja arviointia palvelisi, että tavoitteenasetteluun sisällytettäisiin kokoavasti vielä ne yhteiskunnalliset tavoitteet, jotka koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, siitä aiheutuvia hallinnollisia ja muita kustannuksia sekä katettuja ja kattamatta jääviä riskejä.

Oikeusministeriö kertoo lausunnossaan osallistuneensa hallituksen esityksen luonnoksen valmisteluun henkilötietojen suojaa koskevien näkökohtien osalta, ja oikeusministeriön näkemykset on otettu pääosin huomioon. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin lausunnossaan huomiota siihen, että komissio antoi 20.7.2021 neljä lainsäädäntöehdotusta, joihin sisältyy asetusehdotus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen. Asetusehdotus tarkoittaisi, että esimerkiksi eräät nykyisin direktiiviin sisältyvät asiakkaan tuntemistietojen käsittelyä säännökset tulisivat jatkossa olemaan suoraan sovellettavaa oikeutta. Nämä tiedot ovat merkityksellisiä erityisesti yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta, mutta asiakkaan tuntemistietojen käsittelyllä voi olla vaikutusta eräisiin muihinkin perusoikeuksiin. Siltä osin kuin asiakkaan tuntemismenettelyä koskevat säännökset tulevat olemaan suoraan sovellettavaa EU-oikeutta, samoja kysymyksiä koskeva kansallinen sääntely ei olisi mahdollista ilman nimenomaista kansallista sääntelyliikkumavaraa. Sääntelyliikkumavaran käytön osalta on perustuslakivaliokunnan vakiintuneiden linjausten mukaan arvioitava sen vaikutuksia ihmis- ja perusoikeuksien suojaan. Oikeusministeriö katsoo, että jo tässä vaiheessa olisi syytä pidättäytyä ehdottamasta kansallisia säännöksiä, jotka voitaisiin lisäksi joutua lyhyellä aikavälillä joko muuttamaan tai kumoamaan. Tarkoituksenmukaisinta olisi odottaa, että asetusehdotuksen lopullinen sisältö on tiedossa, mukaan lukien sallittu sääntelyliikkumavara. Ehdotetun lainmuutoksen ja asetusehdotuksen säännösten osalta on huomioitava myös, että niiden toteuttamisesta voisi aiheutua tarpeettomasti toistuvia tietojärjestelmävaikutuksia yrityksille. Oikeusministeriön lausunnon mukaan esitysluonnoksesta näyttää puuttuvan järjestelmällinen analyysi siitä, täyttäisivätkö kaavailut lainmuutokset perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Oikeusministeriö pitää välttämättömänä, että perusoikeuksia rajoitettaessa esityksessä tehdään selkoa siitä, täyttääkö kaavailtu rajoitus perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Esitysluonnoksessa olevaa mainintaa siitä, että ehdotettua sääntelyä valmisteltaessa on otettu huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset, ei voi pitää riittävänä

Sisäministeriö toteaa lausunnossaan osallistuneensa hallituksen esityksen valmisteluun ja pitää hallituksen esityksen tavoitteita kannatettavina eikä sillä ole muilta osin lausuttavaa.

² <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM191:00/2020>

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu myönteisesti hallituksen esitykseen. Lausunnon mukaan ehdotetut uudistukset selkiyttävät toimintatapoja, valvontaa ja tulevat todennäköisesti lisäämään rahanpesuilmoituksia. Oleellista rahanpesun torjumiseksi on tunnistaa, arvioida ja ymmärtää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, tuntea ja tunnistaa asiakas ja tehdä ilmoitus epäilyttävissä tapauksissa. Sen lisäksi, että uudistuksessa tehtävät määrittelyjen täsmennykset selkiyttävät lain tulkintaa ja valvontaa, ne lisäksi parantavat elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia havaita epäilyttäviä liiketoimia. Mitä paremmin elinkeinonharjoittajat tuntevat asiakkaansa, sitä helpommin epäilyttävä toiminta havaitaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu lausuntonsa mukaan myönteisesti muutoksiin, joiden tarkoituksena on selkeyttää oikeustilaa ja käytäntöä haastavalla lainsäädäntösektorilla, ja yhdenmukaistaa kansallista lainsäädäntöä kansainvälisten vaatimusten kanssa. Mm. rahanpesulain soveltamisala suhteessa tilintarkastajiin ja poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmä ovat työryhmässä tehtyjen selvitysten mukaan poikenneet naapurimaiden sääntelystä. Selkeä ja toimiva lainsäädäntökokonaisuus, joka ei merkittävästi poikkea kansainvälisistä vaatimuksista, on omiaan tehostamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä sekä sujuvoittamaan eri osapuolten toimintaa ja velvoitteiden noudattamista. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä on pyritty arvioimaan kattavasti vaikutuksia yrityksiin ottaen huomioon, että ko. sääntely koskettaa laajasti yrityksiä ja erityisesti rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia.

Ulkoministeriö pitää lausunnossaan perusteltuna sitä, että rahanpesulakiin lisätään EU:n rajoittaviin toimenpiteisiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyvää asiakkaan tuntemista koskeva säännös. Lisäksi UM kannattaa, että säännöksen noudattamista valvottaisiin rahanpesulain mukaisesti, ja että säännöksen laiminlyönti ja rikkomisen säädettäisiin rahanpesulain mukaisten hallinnollisten seuraamusten perusteeksi.

Ahvenanmaan maakuntahallitus tuo lausunnossaan esiin, että se on saanut tiedoksi vain rajoitetun osan esitysluonnoksesta, koska kaikkia hallituksen esityksen luonnoksen osia ei ole käännetty ruotsiksi. Näin olleen maakunnan hallituksen lausunto ei voi olla kattava ja se kattaa vain ne esityksen osat, jotka on käännetty ruotsiksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) kannattaa esitettyjä rahanpesulain muutosehdotuksia kokonaisuudessaan ja pitää tärkeänä, että kansainvälisen rahanpesun torjunnan yhteistyön puitteissa havaittuihin puutteisiin ja muutostarpeisiin vastataan.

Finanssivalvonta lausuu, että sen edustaja on osallistunut hallituksen esityksen luonnosta valmistelleen työryhmän työhön, jonka vuoksi heidän lausunnossaan tuodaan vain sellaisia seikkoja esille, joita Finanssivalvonta pitää erityisen tärkeinä.

Suomen Asianajajaliitto ry (jäljempänä Asianajajaliitto) pitää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä tärkeänä yhteiskunnallisena tavoitteena ja rahanpesusääntelyn osittaisuudistusta valmistelleen työryhmän ehdotusta luonnokseksi hallituksen esitykseksi pääsääntöisesti kannatettavana.

Poliisihallitus pitää lausuntonsa mukaan kannatettavana, että Euroopan komission ja FATF:n esittämiin huomioihin tartutaan kansallisella lainsäädännöllä. Lisäksi poliisihallitus pitää hyvänä toimintatapana sitä, että valtiovarainministeriö on kartoittanut keskeisiltä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisilta ja muilta toimijoilta mahdollisia rahanpesulainsäädännön muutostarpeita. Poliisihallituksen lausunnon mukaan se teki työryhmätyön aikana muutosehdotuksen Veikkaus Oy:n käyttämien asiamiesten eli elinkeinonharjoittajien ja yhteisöjen aseman selkeyttämiseen, mutta asian laajuuden sekä aikataulun johdosta asia päätettiin rajata pois tästä hallituksen esityksen luonnoksesta. Lausunnossaan tarkemmin kertomien perustelujen johdosta Poliisihallitus katsoo, että asiamiesten asemaa tulisi selkeyttää heti seuraavassa mahdollisessa rahanpesulain muutoksessa. Vaikutusten arvioinnin osalta Poliisihallitus täsmentää, että esityksessä ilmi tuotu Poliisihallituksen arvio uusien tehtävien aiheuttama resurssitarve 0,5-1 henkilötyövuotta koskee Poliisihallituksen arpajaishallintoa. Lisäksi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan edellä mainittujen resurssivaikutusten lisäksi uusista tietoteknisistä ratkaisuista voi aiheutua myös välillisiä kustannuksia, joiden tarkempi arviointi on tällä hetkellä mahdotonta. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan virtuaalisia tarkastuksia koskevaan

ehdotukseen liittyen valtionhallinnon tietotekniset järjestelmä uudistukset, mahdolliset auditoinnit ja lisenssit tulisivat aiheuttamaan kustannuksia valvovalle viranomaiselle. Toisaalta viranomainen voi itse päättää tarkastuksen teknisestä toteutuksesta ja käyttöön otosta.

Keskusrikospoliisi kertoo lausunnossaan jäsenenä osallistuneensa osittaisuudistusta valmistelleeseen työryhmään. Osittaisuudistuksen valmistelua on leimannut kansainvälisistä vaatimuksista (EU, FATF) johtuvat lainsäädännön muutospaineet. Keskusrikospoliisi keskittyy tässä lausunnossa niihin muutosehdotuksiin, joilla on merkitystä erityisesti sen toiminnan kannalta jättäen vähemmälle huomiolle pääasiallisesti ilmoitusvelvollisten toimintaa koskevat muutosehdotukset.

Suojelupoliisi lausuu, että se on ollut edustettuna valtiovarainministeriön johtamassa työryhmässä, joka on valmistellut lausuntopyyntönsä kohteena olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi. Suojelupoliisilla ei ole toimialaansa liittyvää lausuttavaa asiassa.

Syyttäjälaitos suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti esitysluonnoksen sisältämiin muutosehdotuksiin. Niiden myötä kansallinen lainsäädäntö vastaa nykyistä paremmin Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita, ja lainsäädäntömuutosten voi olettaa tehostavan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä. Lausunnon mukaan ehdotetut muutokset, kuten tilintarkastajien ilmoitusvelvollisuusaseman laajentaminen koskemaan julkishallinnon ja –talouden tilintarkastusta sekä muitakin kuin pelkästään lakisääteisen tilintarkastuksen yhteydessä tehtyjä havaintoja, voivat jonkin verran lisätä tietoon tulleiden epäilyttävien liiketoimien määrää ja sitä kautta mahdollisesti rahanpesua tai terrorismin rahoittamista koskevien esitutkintojen määrää, mikä samalla näkyisi syyteharkintaan tulevien asioiden kasvuna. Suuresta juttumäärän lisäyksestä ei todennäköisesti kuitenkaan olisi kysymys, eikä esityksellä Syyttäjälaitoksen arvion mukaan olisi merkittäviä resurssivaikutuksia Syyttäjälaitoksen toimintaan.

Verohallinnon lausunnon mukaan rahanpesun estämistä koskevan sääntelyn muutokset edistävät rahanpesun ja terrorismin vastaisen sääntelyn ja FATF suositusten toimeenpanoa. Valvottavia koskevien velvoitteiden täsmäntäminen edistää yleisesti rikostorjuntaa ja samalla myös verorikosten ehkäisemistä ja selvittämistä. Verohallinnon toiminnan kannalta esityksellä on vain vähäisiä vaikutuksia. Vaikutukset liittyvät virkailijoiden kouluttamiseen ja ohjeistamiseen. Verohallinto on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota asiakkaan tuntemisvelvoitteita koskevien täsmennysten vaikutuksiin. Lausunnon mukaan harmaan talouden torjunnan näkökulmasta sen korostaminen, että asiakkaat toimittavat selvitykset ja dokumentit voi olla riskillistä. Asiakkaiden luotettavuutta koskevan arvion pitäisi perustua lähtökohtaisesti ilmoitusvelvollisen riskiarvion perusteella tekemiin selvityksiin ja dokumentaatioon. Konkreettisenä riskinä on, että väärin toimiva toimija välttää antamasta kattavaa ja totuudenmukaista selvitystä toiminnastaan. Tuntemisvelvoitteen tehokas toteuttaminen edellyttää aina ilmoitusvelvollisen tekemiä havaintoja, selvityksiä, monitorointia, jotka perustuvat yleiseen ja ilmoitusvelvollisen omaan riskiarvioon.

Finanssiala ry (jäljempänä FA) pitää lausuntonsa mukaan hyvänä, että VM on ryhtynyt toimenpiteisiin FATF:n, komission, kansallisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten esille nostamien lainsäädännön puutteiden ja epä johdonmukaisuuksien korjaamiseksi. Komission 20.7.2021 julkaisemien rahanpesun torjuntaan liittyvien lainsäädäntöehdotusten viivästyminen kuitenkin rajasi huomattavan määrän alkuperäisen työryhmän työsuunnitelman mukaisista asioista hallituksen esityksen luonnoksen ulkopuolelle, minkä vuoksi FA toivoo, että niiden valmistelua varten perustettaisiin uusi lainsäädäntötyöryhmä mahdollisimman pian ja finanssitolialalla olisi mahdollisuus osallistua myös sen toimintaan. FA pitää myös tärkeänä, että työryhmässä tehtyjä alustavia selvityksiä kansallisen PEP-rekisterin toteuttamiseksi jatkettaisiin vielä kuluvan syksyn aikana. Hallinnollisten ja taloudellisten kustannusten minimoimiseksi FA pitää välttämättömänä, että jatkovalmistelussa varmistetaan, ettei ilmoitusvelvollisille aseteta sellaisia uusia velvoitteita, jotka ovat suoraan ristiriidassa komission lainsäädäntöehdotusten kanssa ja siksi muuttuisivat uuden EU-sääntelyn astuessa voimaan. Lausunnon mukaan osa esitetyistä ehdotuksista on muotoiltu laveasti, minkä vuoksi kokonaisvaikutuksia finanssisektorin ilmoitusvelvollisille ei ole pystytty arvioimaan. Erityisesti poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja heidän lähipiiriään sekä yleisiä edunvalvoja koskevat muutokset tulevat kuitenkin edellyttämään niin laajoja toiminnallisia ja tietoteknisiä muutoksia, että niiden toteuttamiselle on varattava riittävä siirtymäaika. FA ehdottaakin, että esitettävät muutokset astuisivat voimaan aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua lain vahvistamisesta.

Elinkeinoelämän keskusliiton (jäljempänä EK) lausunnon mukaan esitystä tulee vielä jatkovalmistella henkilötietojen suojan näkökulmasta.

Isännöintiliitto kannattaa lausuntonsa mukaan esitettyjä muutoksia selkeyttämään toimintatapoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja tehostamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen paljastamista, selvittämistä ja tutkintaan saattamista. Isännöintiliiton lausunnon mukaan on erityisen tärkeää pyrkiä kaikkiin keinoin vaikuttamaan siihen, että epäilyttävät liiketoimet ja sitä kautta korruptio vähenee entisestään.

Kuluttajaliitto lausuu, että rahanpesun ja terrorismin estäminen on tärkeää ja nyt käsillä olevat ehdotetut muutokset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Yleisellä tasolla Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota siihen, ettei palveluiden saatavuuden tulisi asiakkaan tuntemisen vuoksi estyä tai hidastua enempää kuin on tarpeellista rahanpesun ja terrorismin ehkäisemiseksi.

Rahoitusvakausviraston (jäljempänä RVV) lausunnon mukaan se vastaa luottolaitosten kriisinratkaisusta ja talletussuojasta. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla on lausunnon mukaan vaikutusta erityisesti talletussuojakorvausten maksustilanteessa, joten RVV kuvaa lausunnossaan näitä vaikutuksia. Lisäksi RVV pyytää lausunnossaan huomioimaan lausunnossa kuvatun mukaisesti tietojen luovuttamiseen liittyvät velvollisuudet. Lausunnon mukaan rahanpesuun liittyvät riskit talletussuojakorvausten maksustilanteessa perustuvat siihen, että tällöin käytännössä iso osa pysyviin maksuvaikeuksiin ajautuneen talletuspankin talletuskannasta siirtyy RVV:n talletussuojan maksusjärjestelmän kautta muutamassa päivässä uusille tileille. Jotta rahanpesuun liittyvät riskit eivät toteutuisi, on säädetty, että talletukset, jotka perustuvat rikoslain 32 luvussa tarkoitetulla rikoksella saatuihin varoihin, eivät ole korvauskelpoisia. Jos tällaista rikosta koskeva esitutkinta tai oikeudenkäynti on vireillä, RVV voi lykätä korvauksen suorittamista tuomioistuimen lainvoimaiseen päätökseen asti. Toisaalta korvauskelpoisia eivät myöskään ole talletukset, joiden omistajan henkilöllisyyttä ei voida selvittää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisesta annetun lain 3 luvun mukaisesti. Talletussuojakorvaukset maksetaan pääsääntöisesti RVV:n automaattisella päätöksenteko- ja maksusjärjestelmällä seitsemässä työpäivässä siitä, kun on todettu, että RVV:n on alettava maksaa korvauksia. Niissä tilanteissa, joissa tallettajan oikeus korvaukseen on epäselvä tai tallettajan oikeutta talletuksen käyttöön on viranomaisen päätöksellä rajoitettu, RVV:llä on mahdollisuus päättää kolmen kuukauden lisäajasta korvauksen maksamiseen. Pankeilla on lakisääteinen velvollisuus toimittaa RVV:lle tiedot korvauskelpoisista ja korvattavista talletuksista. Pankin toimittamien tietojen perusteella RVV suorittaa talletussuojakorvausten maksatuksen. Koska talletussuojakorvausten maksatuksen liittyviä useita rahanpesun torjunnan kannalta tärkeitä kysymyksiä, on Euroopan pankkiviranomainen käynyt asiaa läpi lausunnossaan, jossa se ehdottaa suosituksia toimivaltaisille viranomaisille sekä komissiolle lainsäädännön täsmentämiseksi.

Suomen Yrittäjät kannattaa lausuntonsa mukaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estävää lainsäädäntöä ja asiassa tehtävää työtä. Lausunnon mukaan Suomen Yrittäjät joutuvat kuitenkin nostamaan esiin sen tosiasian, että ilmoitusvelvollisten asiakkaita koskevia riskiarvioita päätyy virheelliseen lopputulokseen ja asiakkailta evätään aiheettomasti mahdollisuus pankkien tai vakuutusyhtiöiden tarjoamiin palveluihin. Asiakkaan oikeutta tulla arvioiduksi täsmällisten ja luotettavista lähteistä kerättyjen tietojen perusteella tulisi korostaa selvästi nykyistä voimakkaammin. Lausunnon mukaan rahanpesuun liittyvät epäilykset on merkittävä asiakkaan asemaan vaikuttava seikka monessa suhteessa. Eräs merkityksellisimmistä on se, että talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja siihen liittyvien palveluiden tarjoamisesta vain rahanpesulaista tai eräiden Suomen kansainvälisten velvoitteiden täyttämisestä johtuvasta syystä. Maksutili ja välineet sen käyttöön ovat palveluita, joita ilman yhteiskunnassa on vaikea toimia. Edelleen Suomen Yrittäjät lausuu, että rahanpesun torjuntaan liittyviä velvoitteita, valvontaa ja seuraamuksia on kiristetty viime vuosien aikana sekä EU:ssa että kansallisin toimin. Tämä on johtanut pienten yritysten vaikeuksiin avata perusmaksutiliä. Edellä mainitun perusteella Suomen Yrittäjät lausuu kannattavansa ehdotuksen niitä osia, joiden voidaan olettaa selkeyttävän ilmoitusvelvollisen toimintaa ja parantavan asiakkaan oikeutta tulla arvioiduksi täsmällisten ja luotettavista lähteistä kerättyjen tietojen perusteella. Sen sijaan lausunnon mukaan Suomen Yrittäjät suhtautuvat kriittisesti esityksen osiin, joilla puututaan yksityiselämän suojaan. Tältä osin herää kysymys ehdotettavien valtuuksien oikeasuhtaisuudesta rahanpesun estämissääntelyn päämääriin nähden. Vaikutusarvioiden osalta

lausunnossa todetaan, ettei niissä mitenkään arvioida missä määrin ehdotettavat muutokset vaikuttavat ilmoitusvelvollisen asiakkaita koskevien riskiarvioiden virheellisiin lopputuloksiin ja miltä osin ehdotukset lisäävät riskiä ja miltä osin ne vähentävät riskiä.

1. lakiehdotus; Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttaminen

1 luku yleiset säännökset

Esityksessä ehdotetaan **1 luvun 2 §:n** soveltamisalaa muutettavaksi tilintarkastajien osalta. Suomen Tilintarkastajat ry pitää sääntelyn selkeyden kannalta perustellumpana hallituksen esityksen luonnoksen luvussa 5.1. esitettyä vaihtoehtoista toteuttamistapaa. Tässä toteutustavassa rahanpesulain soveltamisalaa ei ulotettaisi tilintarkastuslain 1141/2015 1 luvun 1 §:n 4 momentin mukaisiin tilanteisiin. Lausunnon mukaan säännöksen mukaisen toiminnan rajaamista rahanpesusääntelyn ulkopuolelle voidaan pitää perusteltuna, koska kyseisen säännöksen mukaiset toimeksiannot ovat luonteeltaan sopimusperusteisia ja eroavat tältä osin lainsäädäntöön perustuvista tilintarkastajan tehtävistä. Suomen Tilintarkastajat ry:n lausunnon mukaan ehdotetulla muutoksella on suurin vaikutus sellaisen tilintarkastajan toimintaan, joka tarjoaa muille kuin lakisääteisen tilintarkastuksen kohteena olevalle asiakkailleen palveluja tilintarkastajan ominaisuudessa. Suomen Tilintarkastajat ry:llä ei ole kattavaa käsitystä siitä, kuinka merkittävä osuus palveluista tarjotaan ei-tilintarkastusasiakkaille, mutta joka tapauksessa useimmilla tilintarkastajilla on tällaisia asiakkaita.

Isännöintiliitto pitää esitettyä soveltamisalan tarkennusta tilintarkastajien toimintaa koskien tarpeellisenä tulkinnallisen epäselvyyden poistamiseksi, huolimatta siitä, että se saattaa jossain määrin lisätä tilintarkastajien työtä ja tehdä toiminnan harjoittamisesta raskaampaa erityisesti pienille toimijoille. Tämä soveltamisalan tarkennus olisi erityisen hyvä sen vuoksi, että se mahdollistaisi tilintarkastajan epäilyttävästä liiketoimesta tehtävän ilmoituksen myös silloin kun hän toimii yleisesti tilintarkastajan ominaisuudessa eikä vain lakisääteistä tilintarkastusta tehtäessä, poistaen salassapitovelvollisuuden mahdollisesti tuomat rajoitukset. Lausunnon mukaan muutos olisi omiaan tuomaan yleisesti epäilyttäviä liiketoimia myös paremmin julki, sillä tilintarkastajien voidaan katsoa olevan heidän toimintansa luonteen vuoksi keskeisessä asemassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen näkökulmasta.

Ehdotetussa **1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohdan** sääntelyssä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmä laajennettaisiin kattamaan valtion enemmistöomisteisessa yrityksessä merkittävässä tehtävässä toimivaa henkilöä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan sääntelyä, joka mahdollistaisi kevyemmät riskiperusteiset asiakkaan tuntemistoimenpiteet silloin, kun henkilön toimiminen merkittävässä julkisessa tehtävässä on päättynyt. Tietosuoja-valtuutetun lausunnon mukaan ehdotetut muutokset vaikuttavat perustellulta ottaen huomioon, että esityksen mukaisesti komissio on tuonut esiin, että neljännen rahanpesudirektiivin määritelmä ei ole rajattu vain valtion kokonaan omistamiin yrityksiin. Lisäksi kevyemmät tuntemistoimenpiteet mahdollistavalla muutoksella luovuttaisiin direktiiviä pidemmälle menevästä kansallisesta lisäsääntelystä. Tietosuoja-valtuutettu kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitusvelvollisille on tärkeää tarjota riittävästi viranomaisohjeistusta muutettavan sääntelyn soveltamisesta, jotta ehdotettavan sääntelyn tavoite toteutuisi tarkoituksenmukaisella tavalla ilmoitusvelvollisten toiminnassa ja tuntemistoimenpiteissä huomioitaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 tietosuojaperiaatteet sekä tietojen käsittelyyn liittyvät riskit.

EK korostaa lausunnossaan ehdotusta koskevan riittävän käytännön ohjeistuksen tarjoamista viranomaisten toimesta ilmoitusvelvollisille tahoille.

FA:n lausunnon mukaan ehdotettu sanamuoto jättää tulkinnanvaraiseksi, kuuluisivatko määritelmän piiriin myös valtion liikelaitokset ja yhtiöt, jotka valtio omistaa välillisesti tai joiden arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua säännellyllä markkinalla. FA pitää välttämättömänä, että lainkohdan ehdotettua sanamuotoa tarkennetaan niin, että ilmoitusvelvollisilla on selvä käsitys siitä, mitä heiltä edellytetään, ja mahdollisuus täyttää velvoitteensa lain edellyttämällä tavalla.

Veikkaus pitää esitettyjä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän muutoksia lähtökohtaisesti perusteltuina, mutta kiinnittää erityistä huomiota vaikutusten arviointiin koskien määritelmän laajentamista myös muiden valtioiden kuin Suomen valtion omistamiin suomalaisiin yrityksiin. Veikkauksen näkemyksen mukaan esitys ei tältä osin täytä lakiesityksen vaikutusarvioinnilta vaadittavia vaatimuksia. Suunnitellulla muutoksella voidaan arvioida olevan ilmoitusvelvollisen kannalta merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita ei esityksen perusteella ole mahdollista arvioida. Ilmoitusvelvollisen käytettävissä ei ole tietoteknistä ratkaisua kuten yhteistä tietokantaa, jota hyödyntäen ilmoitusvelvollisen olisi mahdollista varmistua henkilön poliittisesti vaikutusvaltaisesta asemasta. Tämän johdosta tulisi harkita esimerkiksi viranomaisen ylläpitämää tietokantaa, joka olisi ilmoitusvelvollisten hyödynnettävissä. Olennaista on, että ilmoitusvelvollinen pystyy kohtuullisin ja tavoiteltavaan päämäärään nähden oikeasuhteisin toimenpitein täyttämään sille lainsäädännössä asetetut velvollisuudet. Tilanteessa, jossa ilmoitusvelvollinen joutuu tarkastamaan markkinoilla olevista kaupallisista palveluista poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt myös Suomen valtion ulkopuolisten yritysten osalta, on ongelmallinen sekä yhdenvertaisuuden että tarkistusten luotettavuuden kannalta.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus pitää myönteisenä, että rahanpesulaissa **määritellään ja selvennetään epäilyttävät liiketoimet, asiakas ja asiakassuhde**. Isännöintiliitto pitääärkevinä kaikkia lakiin ehdotettuja määritelmiä koskevia tarkennuksia, erityisesti poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön, epäilyttävän liiketoimen ja asiakkaan sekä asiakassuhteen käsitteiden osalta. Aluehallintovirasto pitää ehdotettuja määritelmiä koskevia muutoksia tarpeellisina. Lausunnon mukaan määritelmien lisääminen rahanpesulakiin ei aiheuta uusia velvollisuuksia tai kustannuksia, vaan muutoksilla selvennetään lainsäädännön sisältöä ja edesautetaan laintulkinnan yhdenmukaisuutta. Muutokset aiheuttavat hieman tilapäisiä resurssivaikutuksia valvojen toimintaan ohjeistuksen päivittämisen sekä muutoksista tiedottamisen johdosta. Myös tietosuojavaltuutettu pitää hyvänä, että lainsäädäntöä pyritään selkiyttämään ja määritelmiä pyritään täsmentämään. EK pitää esitettyjä muutoksia merkittävinä ja katsoo, että niiden vaikutus koskisi laajaa joukkoa luonnollisia henkilöitä. EK pitää lausuntonsa mukaan hyvänä tavoitetta, jonka mukaan lainsäädäntöä pyritään selkiyttämään ja määritelmiä pyritään täsmentämään. On kuitenkin vaikea arvioida ennakolta, miten uusi lainsäädäntö vastaisi asetettuihin tavoitteisiin.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan rahanpesulain **1 luvun 4 §:n 1 momenttiin** ehdotetaan lisättäväksi **uusi kohta 20**, jossa määriteltäisiin epäilyttävä liiketoimi. Aluehallintoviraston lausunnon mukaan epäilyttävän liiketoimen määritelmän lisääminen rahanpesulakiin selventäisi lainsäädännön sisältöä ilmoitusvelvollisille, ja epäsuorasti voisi lisätä ilmoitusmääriä. Ehdotettu määritelmä kannustaisi ilmoittamaan myös pienemmistä summista, sekä selventäisi, että ilmoituksia tulee tehdä yhtä lailla terrorismin rahoittamista epäiltäessä.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan uusi ehdotettu epäilyttävän liiketoimen määritelmä ei ole selkeä ja johdonmukainen hallituksen esityksen luonnoksen säännöskohtaisten perusteluiden kanssa. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan epäilyttävän liiketoimen uudessa määritelmässä ilmoitusvelvollisia vaaditaan selvittämään liiketoimen perimmäinen tarkoitus ja tavoite. Jos tällä tarkoitetaan sitä, että ilmoitusvelvollisen tulee selvittää liiketoimen todellinen tarkoitus tai päämäärä, tämä voi käytännössä olla monille ilmoitusvelvollisille sekä myös esimerkiksi Veikkaus Oy:n asiamiehille mahdotonta. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan epäilyttävän liiketoimen määritelmän muotoilua voisi yksinkertaistaa ja selkeyttää esimerkiksi niin, että epäilyttävällä liiketoimella tarkoitettaisiin a) asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden ilmoitusvelvollinen epäilee olevan ilman asianmukaista perustetta; tai b) asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joilla ei ole ilmoitusvelvollisen havaintojen mukaan asianmukaista perustetta. Näiden määritelmien mukaan ilmoitusvelvollisten tulisi kiinnittää huomiota kaikkiin epätavallisiin liiketoimiin, joilla ei ole ilmoitusvelvollisen tiedossa olevaa asianmukaista perustetta.

Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan epäilyttävän liiketoimen määritelmä on keskeinen Rahanpesun selvitykeskuksen toiminnan kannalta, koska se rajaa myös ne tilanteet, joissa ilmoitusvelvollisen tulee tehdä rahanpesuilmoitus. Osin määritelmän tarkoituksena on yhdenmukaistaa laissa käytettyä terminologiaa, mitä voidaan pitää selkeyden kannalta hyvänä. Esityksessä ehdotetaan niin ikään, että epäilyttävä liiketoimi tulisi kattamaan myös epäillyn terrorismin rahoittamisen, mitä pidetään lausunnon mukaan hyvänä ja selventävänä muutosehdotuksena. Tällä hetkellä käytännössä liiketoimen epäilyttävyys voi liittyä ja syntyä sekä asiakkaaseen liittyvistä seikoista, että itse yksittäisen konkreettisen liiketoimen tai sellaisen valmistelun epäilyttävyys-

destä. Perusteluihin onkin kirjattu, että epäilyttävän liiketoimen käsitettä voidaan pitää eräänlaisena kattokäsitteenä asiakkaan epäilyttävälle toiminnalle. Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan tavoiteltavaa on, ettei ehdotettu epäilyttävän liiketoimen määritelmä kavenna nykyistä tulkintaa epäilyttävän liiketoimen käsitteestä. Selkeyden vuoksi määritelmäkohdan 20 perusteluihin olisi hyvä kirjata nimenomaisesti, että epäilyttävyyttä tulee arvioida laajasti kattaen kaikki asiakkaan toiminta; epäilyttävyys voi liittyä toisaalta sekä asiakkaan toimintaan ilman välitöntä kytkentää konkreettiseen yksittäiseen liiketoimeen, että yksittäisiin liiketoimiin. Tämä on yhdenmukainen tulkinta myös asiakkaan tuntemista ja ilmoitusvelvollisuutta koskevien vaatimusten kanssa.

Verohallinnon lausunnon mukaan esityksen mukainen epäilyttävän liiketoimen määritelmä on selkeä ja kattava sekä mahdollistaa ilmoittamisen matalalla kynnyksellä.

Tullin lausunnon mukaan epäilyttävän liiketoimen määrittelyssä on jätetty ilmoitusvelvolliselle hyvin harkintavaltaa arvioida vielä selvityksen antamisen jälkeenkin liiketoimen epätavallisuutta. Oletettavaa on, että asiakkailla on usein jonkinlainen selvitys liiketoimen asianmukaisesta tarkoituksesta. Lausunnon mukaan on tärkeää, että ilmoitusvelvolliset voivat objektiivisin kriteerein arvioida selvityksen uskottavuutta ja tehdä ilmoituksen, jos asiakkaan selvitys ei ole uskottava. Lisäksi on kannatettavaa käyttää rahanpesulaissa samoja termejä eri yhteyksissä. Tämä vähentää lain tulkinnanvaraisuutta. Lausunnon mukaan käytännössä rahanpesulain 9 luvun 5 §:n mukaisilla huolehtimisvelvoitteen alaisilla viranomaisilla ei ole useinkaan tosiasiallisia mahdollisuuksia ryhtyä tarkemmin selvittämään epäilyttävien liiketoimien lainmukaisuutta. Huolehtimisvelvoitteen alaiset viranomaiset voivat siten mahdollisesti tehdä ilmoituksia osin puutteellisten tietojen perusteella, jos vain liiketoimi muuten vaikuttaa objektiivisesti arvioiden epäilyttävältä.

FA kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että esityksen perusteluissa mainittu ”syy epäillä” on yleisesti mielletty rajaksi, jolloin tapaus otetaan esitutkintaan, eikä liene tarkoituksenmukaista, että raja ilmoitusvelvollisille olisi sama. Itse määritelmään ”syytä epäillä” -vaatimusta ei ole sisällytetty, joten luonnoksen perustelut eivät ole linjassa sen kanssa. FA pitää tarpeellisena, että lainkohdan perusteluissa tarkennettaisiin lisäksi, onko yläkäsitteellä tarkoitus kattaa myös mahdollisia muita epäilyjä. FA toivoo myös selvennystä siihen, voiko ilmoitusvelvollinen rahanpesulain 4:5:n nojalla asiakkaan tahdon vastaisesti kieltäytyä toteuttamasta liiketoimea, jos sillä on perusteltua aihetta epäillä asiakkaan joutuvan petoksen uhriksi.

Veikkaus pitää lausuntonsa mukaan kannatettavana, että esityksessä pyritään tarkentamaan epäilyttävän liiketoimen määritelmää. Veikkauksen näkemyksen mukaan määritelmää olisi hyvä kuitenkin vielä täsmentää. Veikkauksen käsityksen mukaan jää epäselväksi muun muassa se, kuinka pitkälle ilmoitusvelvollisen tulee asiaa selvittää.

Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi **uusi 21 kohta**, jossa määritellään jäädyttämispäätöksen kohteena olevat tahot. Ulkoministeriö toteaa, että määritelmää ei käytetä muissa lakiin ehdotetuissa muutoksissa. Ulkoministeriön toteaa, että ”jäädyttämispäätös” saattaa sekoittaa varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain nojalla tehtyihin keskusrikospoliisin päätöksiin, minkä vuoksi voisi olla selvempää, että niiden rinnalla viitattaisiin EU:n pakoasetuksissa säädettyyn varojen jäädyttämiseen sen sijaan, että erikseen määriteltäisiin ”jäädyttämispäätöksen kohteena olevia tahoja”.

Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi **uusi kohta 22**, jossa määritellään asiakas ja **uusi kohta 23**, jossa määritellään asiakassuhde. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies pitää lausuntonsa mukaan sinänsä selvänä, ettei asiakkaan määritelmässä ole mahdollista tyhjentävästi ottaa huomioon kaikkia niitä erinäisiä tilanteita, joissa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voidaan katsoa olevan asiakkaan asemassa. Kuitenkin apulaisoikeusasiamies katsoo, että jatkovalmisteussa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, onko ehdotuksessa riittävän täsmällisesti määritelty, mitä tahoja siinä tarkoitetaan asiakkaalla ja siten muun muassa mitä tahoja perustuslain 10 §:n kannalta tärkeät asiakkaan tuntemista koskevat säännökset koskevat.

Tietosuojavalvutettu kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotetussa sääntelyssä asiakkaan määritelmä sidottaisiin palveluiden tarjoamiseen. Tällöin asiakkaan määritelmä koskisi mahdollisesti myös niitä henkilöitä, joille markkinoidaan ilmoitusvelvollisen rekisterinpitäjän palveluita. Tietosuojavalvutettu katsoo asiakkaan määritelmän olevan suhteettoman laaja sääntelyn tarkoitus huomioon ottaen. Tietosuojavalvutettu

lausuu, että asiakkaan määritelmää on kavennettava lausuttavana olevan esityksen jatkovalmistelussa. Tietosuojavaltuutettu kiinnittää myös huomioita siihen, että EU:n perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Ehdotetun sääntelyn mukaisen asiakkuuden ja asiakassuhteen perusteella määräytyvä rekisteröidyn tietojen laaja kerääminen ja säilyttäminen vaikuttaa merkittäväällä tavalla asiakkaana olevien rekisteröityjen oikeuksiin. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että ehdotetun sääntelyn osalta tulisi arvioida vielä yksityiskohtaisemmin, että onko rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien tavoitteiden toteutumiseksi oikeasuhtaista ja tarpeellista laajentaa tuntemis- ja tunnistamisvelvollisuuksia. Tietosuojavaltuutettu kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että asiakkaita ja asiakkuuksia koskevan määritelmän ulottamista myös sellaisiin rekisteröityihin, jotka eivät ole rekisterinpitäjän varsinaisia asiakkaita ei voida pitää oikeasuhtaiselta tai tarpeelliselta. Henkilötietojen suojan rajaaminen näin merkittäväällä tavalla voisi tulla kyseeseen esimerkiksi sellaisten tilastojen, joista ilmenisi, että minkälaisissa tapauksissa on tosiasiasa tunnistettu rahanpesua tai terrorismin rahoittamista tapahtuneen, perusteella. Lisäksi tietosuojavaltuutettu kiinnittää ehdotettujen määritelmien osalta huomiota siihen, että ilmoitusvelvollisille on tärkeää tarjota riittävästi viranomaisohjeistusta ehdotettavan sääntelyn soveltamisesta.

Aluehallintoviraston lausunnon mukaan asiakkaan ja asiakassuhteen käsitteet ovat niin keskeisiä, että ne tulisi määritellä lainsäädännön tasolla. Esityksellä ei muutettaisi tai laajennettaisi rahanpesulain nykyistä tulkintaa, mutta asiakkaan ja asiakassuhteen laaja avaaminen perusteluissa selventäisi lainsäädännön sisältöä ja auttaisi ilmoitusvelvollisia mitoittamaan omat asiakkaan tuntemisen toimenpiteensä. Ehdotetut muutokset ovat lausunnon mukaan tarpeellisia, eikä niistä aiheutuisi ilmoitusvelvollisille ylimääräisiä kustannuksia. Ehdotettu asiakkaan määritelmän lisäys tekisi vakituisen/satunnaisen asiakkuuden jaottelusta tarpeettoman ja selkeyttäisi lainsäädäntöä myös tältä osin. Aluehallintoviraston lausunnon mukaan tulisi vielä rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 2 kohdasta poistaa maininta satunnaisesta asiakkuudesta, sillä maininta on tarpeeton, sillä tavaroitten myynnissä tulee asiakas tunnistaa aina liiketoimen ollessa vähintään 10 000 euroa käteisellä.

Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan asiakkaan määritelmä on keskeinen, koska monet lain velvoitteet rakentuvat juuri asiakas käsitteen ympärille ja siten on aivan olennaista määritellä, kehen henkilöihin ilmoitusvelvollisen velvoitteet ulottuvat. Eri toimialoilla, esimerkiksi perintätoimi ja kiinteistövälitys, on tehty tulkintoja toimialojen omissa ohjeissa siitä, ketä kyseisellä toimialalla pidetään asiakkaana. Lausunnon mukaan on hyvä saada yhdenmukainen käsitys siitä, ketä henkilöitä pidetään ilmoitusvelvollisen asiakkaina. Näiden kahden toimialan osalta onkin perusteluissa nyt otettu kantaa konkreettisesti asiakkaan henkilöpiiriin ulottuvuudesta, mikä on hyvä asia. Jäljempänä määritellään myös asiakassuhde, joten asiakkaan ja asiakassuhteen välistä yhteyttä voisi perusteluissa käsitellä. Näyttäisi siltä, että asiakkaiden joukko voi olla laajempi ja siitä erillisenä tulee pohtia asiakassuhteen tilanteita. Lausunnon mukaan perusteluja olisi kuitenkin hyvä myös täsmentää, sillä jonkin verran siinä sekoittuvat nyt ilmoitusvelvollisen riskienhallintaan liittyvät tosiasialliset tarpeet tunnistaa (tarkoituksenmukaista tunnistaa) eri asiakassuhteeseen liittyviä tahoja ja toisaalta suoraan rahanpesulaista tuleva pakottava velvoite (lain asettama suora vaatimus) tunnistaa asiakkaat. Perustelujen osalta jää se käsitys, että edellä mainitussa kiinteistöalaa ja perintätointa koskevassa esimerkissä asiakkaan henkilöpiiriin laajuudessa on kyse ilmoitusvelvollisen tarkoituksenmukaisuusharkinnasta eikä pakottavasta lainsäädännöstä. Lausunnon mukaan nämä kaksi asiaa voisi selkeästi erottaa toisistaan tässä asiakkaan määritelmän yhteydessä, jotta olisi mahdollisimman selvää mitä ilmoitusvelvollisilta voidaan vaatia eli ketä henkilöitä heidän tulee tunnistaa ja ketä henkilöitä he halutessaan riskiperusteisesti voivat tunnistaa. Nykyinen perustelutekstin muotoilu supistaa tällä hetkellä käytännössä omaksuttua tulkintaa asiakkaan käsitteen laajuudesta. Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan asiakassuhteen määritelmän osalta joiltakin osin voisi perusteluissa täsmentää asiakkaan ja asiakassuhteen henkilöpiiriin laajuutta edellä selostetulla tavalla sekä täsmentää, miltä osin kysymys on pakottavasta velvoitteesta ja miltä osin harkinnanvaraisista riskienhallintaan liittyvistä toimista. Ehdotetussa lain sanamuodossa korostuu kovasti sana sopimussuhde, joka tuntuu olevan hieman ristiriidassa perustelujen kanssa, joiden mukaan myös kevyemmin eri tilanteissa voi olla kyseessä asiakassuhteesta ilman konkreettista sopimista. Joissakin tilanteissa asiakkaan tosiasiallisen toiminnan (liiketoimien tiheys, säännöllisyys, kesto) perusteella ajatellaan olevan kyseessä asiakassuhde, vaikka varsinaista nimenomaista sopimussuhdetta ei olekaan perustettu. Perustelujen mukaan myös kertaluontoinen toimeksianto voi muodostaa pysyväläluontaisen asiakassuhteen. Lausunnon mukaan yhdenmukaisen laintulkinnan vuoksi tätä kohtaa ehdotetaan vielä täsmennettäväksi.

Tullin näkemyksen mukaan asiakkaan määritelmän kirjaaminen rahanpesulakiin on tärkeää ja selkeyttää rahanpesulainsäädäntöä. Määritelmästä on saatavissa tulkinta-apua myös esimerkiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa tarkoitetun asiakkuuden määrittelemiselle.

FA:n lausunnon mukaan asiakkaan määritelmää tulisi laventaa niin, että luonnollisten ja oikeushenkilöiden ohella se kattaisi myös oikeudelliset järjestelyt ja ulkomaiset trustit. Rahanpesulain soveltamisala kattaa laajan kirjon toimialoja, tuotteita ja palveluita, joihin voi liittyä oikeussuhteita tai muita relaatioita, jotka eivät mahdu ehdotetun määritelmän piiriin. FA pitää tärkeänä, että lainkohdan perusteluissa selvästi todettaisiin, ettei viittaus riskiarvion tarkoita sitä, että ilmoitusvelvollisen tulisi tunnistaa ja arvioida etukäteen kaikki mahdolliset palveluihinsa liittyvät osapuolirelaatiot ja laatia niille valmiit menettelytavat, vaan ilmoitusvelvollinen voi valita, mitoittaa ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen mukaan. FA pitäisi hyödyllisenä, että perustelujen esimerkkeihin lisättäisiin myös rahanpesulain 3:5:ssä tarkoitetun henki- ja muun sijoitusvakuutuksen edunsaaja tilanteessa, jossa vakuutusyhtiö maksaa kertakorvauksen edunsaajalle, joka ei ole vakuutusyhtiön asiakas. FA toteaa myös, ettei asiakkaan määritelmää sisälly FATF:n standardeihin, EU:n rahanpesudirektiiveihin eikä komission julkaisemiin lainsäädäntöehdotuksiin. Siksi FA ehdottaakin, että esityksen jatkovalmistelun yhteydessä arvioidaan, onko määritelmän lisääminen rahanpesulakiin tarkoituksenmukaista. FA esittää myös, että asiakassuhteen määritelmän viimeinen sana ”liiketoimeksi” muutettaisiin ”sopimussuhteeksi”. Asiakassuhteen määritelmä pohjautuu sopimussuhteeseen, joten muutos olisi terminologisesti johdonmukainen.

EK lausuu, että esityksen mukainen asiakkaan määritelmä on hyvin laaja, eikä ole vakuuttunut määritelmän tarkoituksenmukaisuudesta. EK:n mukaan esityksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida yksityiskohtaisemmin, onko AML-sääntelyä koskevien tavoitteiden toteutumiseksi oikeasuhtaista ja tarpeellista laajentaa tuntemis- ja tunnistamisvelvollisuuksia esitetyllä tavalla.

Kuluttajaliitto pitää hyvänä, että pyritään selkeyttämään määritelmiä tukemaan paremmin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä. Jos asiakassuhteen määritelmää täsmennetään siten, että asiakassuhteen merkitys ulottuu myös niihin kuluttaja-asiakkaisiin, jotka eivät ole perinteisessä merkityksessä asiakassuhteessa elinkeinonharjoittajaan, tulee mahdollisia vaikutuksia kuluttajiin tarkastella.

Suomen Perimistöimistojen Liitto Ry (jäljempänä SPL) pitää erittäin kannatettavana ehdotusta asiakkaan määritelmän lisäämisestä lakiin, kun harkitaan kansallisia muutostarpeita. SPL katsoo, että Ruotsin rahanpesulain mukainen määritelmä on käytännönläheinen ja selkeä määritelmä asiakkaalle eli asiakas on taho, joka pyrkii tai on tulossa asiakkaaksi taikka on jo olemassa toimeksiantosuhde. Vaikka määritelmää koskevat kuvaukset ovat esityksessä hyvin käytännönläheisiä ja siten selkeitä, niin SPL kuitenkin lausuu, että säännöskohtaisissa perusteluissa koskien asiakkaan määritelmää tulisi tarkentaa asiakkaan määritelmää kohdassa, jossa ilmoitusvelvollinen/valvottava tarjoaa tavaroita tai palveluita, ettei asiakkaan tunnistaminen ja tunteminen ”liukuisi” liian pitkälle (mahdollisesti erilaisten tulkintojen perusteella, jos ei tätä tarkennettaisi) myynnin/markkinoinnin puolelle, mikä ei tässä varsinaisesti tulisi olla kai edes tarkoitus. SPL kummeksuu säännöskohtaisissa perusteluissa asiakkaan määritelmän yhteydessä annettujen käytännön esimerkkien osalta niiden juridisia perusteita liittyen ilmoitusvelvollisen tarpeeseen tunnistaa sellainen ei-sopimusperusteinen taho, joka riskiarvion mukaan olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista tunnistaa. SPL ymmärtää esityksen tavoittelemat muutokset, joilla toteuttaa riittävän tiedon kerääminen, jotta asiakkuuteen liittyvät merkitykselliset riskitekijät tunnistetaan asiakassuhteen alussa ja koko asiakassuhteen ajan, jolloin tarvittaessa ilmoitusvelvollisen/valvottavan on tunnistettava myös asiakkaan merkittävät sopimus- ja liikekumppaneita voidakseen arvioida asiakassuhteeseen ja/tai asiakkaan yksittäiseen liiketoimeen liittyviä riskejä kokonaiskuvan muodostamiseksi. Mutta SPL ei lausuntonsa mukaan ymmärrä sitä, miten edellä esitetyissä esimerkeissä perustelut pohjautuvat hyvään välitystapaan tai hyvään perintätapaan. SPL:n lausunnon mukaan hyvä välitystapa liittyy välitystoimintaan, ja SPL toteaa, että hyvä perintätapa liittyy saatavan perintään liittyviin tarkoituksenmukaisiin perintätöimenpiteisiin eikä siten sitä tulisi yhdistää rahanpesulain mukaisiin velvoitteisiin ja käyttää perusteluna ei-sopimussuhteisten tahojen tunnistamiseen. Siten SPL lausuu, että esityksessä käytetyt esimerkit perusteluineen vain sekoittavat sitä perimmäistä ajatusta, joka liittyy siihen esityksestä jäljempänä täysin selvästi ja riittävästi ko. asiasta todettuun, että ”ilmoitusvelvollisen tulee itse riskiperusteisesti arvioida ja tunnistaa sellaiset ei-sopimusperusteiset tahot, joiden kohdalla sen tulee toteuttaa asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimenpiteitä”. SPL ehdottaa lausunnossaan, että esimerkkitilanteet tunnistettavista ei-sopimusperusteisista tahoista, jotka nyt on

otettu luonnokseen hallituksen esityksestä, ja jotka liittyvät vain tietyn toimialan toimijoihin jätettäisiin huomiotta eli poistettaisiin esimerkkeinä ja niiden sijaan keskityttäisiin vain yleisempään kuvaukseen tilanteesta, jossa myös ei sopimusperusteisia tahoja tulisi tunnistaa, mikäli ilmoitusvelvollisen/valvottavan asiakkaasta tai asiakkaaksi pyrkivästä kartoittamat riskit tämän vaatii. Näin ko. asia/vaatimus koskisi selvemmin kaikkia ilmoitusvelvollisia/valvottavia ja olisi selkeämpi kaikille toimijoille noudattaa.

2 luku Riskiarvio

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että **2 luvun 2 §:n** mukaan valvontaviranomaisen valvojakohtainen riskiarvio olisi salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä luovutettava Rahanpesun selvittelykeskukselle ilman aiheetonta viivytyksiä. Oikeusministeriön lausunnon mukaan lainkirjoittajan oppaan mukaan salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset voidaan sijoittaa joko tietoa luovuttavaa viranomaista tai tämän toimintaa koskevaan lakiin taikka tietoja saavaa viranomaista tai tämän toimintaa koskevaan lakiin. Molempiin niitä ei saa kirjoittaa. Ehdotettu 2 §:n sääntely vaikuttaa lausunnon mukaan edellä kuvatuin tavoin päällekkäiseltä Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:ään ehdotetun uuden 3 momentin kanssa. Lausunnon mukaan jatkovalmistelussa sääntelyä tulee muuttaa siten, ettei siihen jää tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä. Oikeusministeriö tuo lausunnossaan esiin myös perustuslakivaliokunnan lausuntoja ja niihin viitaten tuo esiin, että viranomaisen tietojensaantioikeus tulee liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tyhjentävästi määritellyistä tietosisällöistä huolimatta tuolloin arvioitavana ollutta säännöstä tuli edellä mainitun valiokunnan lausuntokäytännön vuoksi täsmentää kytkemällä tietojen luovuttaminen sen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tarkoituksen kannalta. Oikeusministeriön lausunnon mukaan ehdotettuja sääntelyä tulee jatkovalmistelussa täsmentää edellä sääntelyn päällekkäisyydestä todetun lisäksi. Säännöksestä tulee ilmetä, mitä laissa säädettyä tehtävää varten tiedot ovat tarpeellisia. Säännös olisi aiheellista lisäksi täsmentää kytkemällä tietojen luovuttaminen sen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tarkoituksen kannalta.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että säännös koskisi myös maakunnan hallitusta, koska Ahvenanmaan maakunnan hallituksella on rahanpesulain 1 luvun 2 momentin ja eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla annetun tasavallan presidentin asetuksen mukaan rahanpesulain 7 luvun mukainen valvontatoimivalta Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettujen kiinteistönvälitysliikkeiden sekä vuokrahuoneiston välitysliikkeiden osalta.

Aluehallintoviraston lausunnon mukaan valvojakohtainen riskiarvio on julkaistua yhteenvedoa lukuun ottamatta salassa pidettävä. Riskiarviossa käsitellään mm. eri alojen keskinäiseen riskiin liittyviä tietoja sekä tietoja, jotka voivat vaikuttaa valvonnan kohdentamiseen. Aluehallintovirasto ei lausuntonsa mukaan kuitenkaan näe estettä sille, että riskiarvio voidaan luovuttaa Rahanpesun selvittelykeskukselle. Aluehallintovirasto korostaa, että valvojakohtaisen riskiarvotiedon luovuttaminen eteenpäin ja riskiarvotiedon käyttäminen muihin tarkoituksiin ei tulisi olla mahdollista.

Poliisihallitus pitää hallituksen esityksen 2 luvun 2 §:ää koskevaa ehdotusta kannatettavana. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella on merkittävä rooli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä kansallisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna. Tämän vuoksi yhteistyö on erittäin tärkeää.

Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan Rahanpesun selvittelykeskuksilla on laissa määritellyn tehtävänsä nojalla velvollisuus kouluttaa ilmoitusvelvollisia sekä antaa palautetta tehtyjen ilmoitusten sisällöstä. Aivan olennaista näissä koulutuksissa on se, millaisia rahanpesun riskejä ilmoitusvelvollisiin, heidän tuotteisiin, palveluihin ja asiakkaihinsa kohdistuu ja miten epäilyttäviä liiketoimia voidaan tunnistaa ja toimintaa kohdentaa paremmin riskiperusteisesti ilmoitusvelvollisen omassa toiminnassa hyvälaatuisten rahanpesuilmoitusten tekemiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus antaa sekä ilmoitusvelvolliskohtaista koulutusta että julkaisee myös yleisempiä rahanpesun indikaattoreita tukemaan ilmoitusvelvollisten kykyä tunnistaa epäilyttäviä liiketoimia. Työryhmässä keskusrikospoliisi ehdotti myös, että Rahanpesun selvittelykeskuksella tulisi olla myös oikeus saada ilmoitusvelvollisen riskiarvio. Vastaavalla tavalla tämä riskiarvio on lähtökohtana, kun keskustellaan

yksittäisen toimijan toimintaan liittyvistä rahanpesuriskeistä ja epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamisesta. Jotta Rahanpesun selvittelykeskus voi antaa asiantuntevaa koulutusta ilmoitusvelvolliselle, sen tulee myös ymmärtää millaisia tuotteita ja palveluita se tarjoaa, millaisia asiakkaita sillä on ja mitkä ovat ilmoitusvelvollisen toimintaprosessien kohdat, joissa epäilyttävyyttä voi ilmetä ja jossa sitä voidaan tunnistaa. Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan työryhmä ei nähnyt tälle kuitenkaan tarvetta, mikä tarkoittaa, että Rahanpesun selvittelykeskus voi yleisellä tasolla keskustella toimijoiden kanssa heidän toimialaansa liittyvistä riskeistä valvojakohdaisen riskiarvion pohjalta, ilman että sillä on konkreettista tietoa, millaisia rahanpesun riskejä yksittäisen ilmoitusvelvollisen omien havaintojen mukaan sen tuotteissa, palveluissa tai asiakkaissa on tosiasiallisesti havaittu. Lausunnon mukaan tämä kaventaa mahdollisuutta antaa räätälöityä koulutusta ilmoitusvelvollisen omista riskeistä ja tarpeista lähtien.

Rahanpesulain **2 luvun 3 §:n** otsikkoa Ilmoitusvelvollisen riskiarvio ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siihen lisättäisiin maininta ilmoitusvelvollisen riskienhallintamenetelmistä. Poliisihallituksen lausunnon mukaan täydennyksen jälkeen otsikko vastaisi paremmin pykälän sisältöä. **Pykälän 2 momentin 1 kohtaa** täydennettäisiin lisäämällä siihen käytettävien riskienhallintamallien kuvaaminen ja todentaminen sekä kehittäminen. Poliisihallituksen lausunnon mukaan mallimenetelmät tulisi selventää esimerkiksi hallituksen esityksen perusteluissa, koska ilmoitusvelvolliset tulevat kääntymään valvojien puoleen rahanpesulakiin liittyvissä epäselvissä tilanteissa pyytäen ohjeistusta ja neuvontaa.

FA lausuu ehdotetun muutoksen osalta, että velvollisuus kehittää ja arvioida koskee kaikkea lainkohdassa mainittua toimintaa. Sen sijaan mallien käyttö ei ole pakollista, joten niiden kuvaamista ja todentamista koskevat velvoitteet soveltuvat vain siltä osin ja siinä laajuudessa kuin ilmoitusvelvollinen niitä käyttää. Näillä perustein FA esittää säännöksen ja sen perustelutekstin uudelleen muotoilua.

Isännöintiliitto lausuu, että aikaisempaan hallituksen esitykseen (HE 228/2016) sisältyneitä riskienhallintamenetelmiä koskevia velvoitteita nostetaan tässä esityksessä lain tekstiin ja siten velvoitteista kerrotaan selkeämmin ilmoitusvelvollisille lain 2 luvun 3 §:n 2 momentissa. Isännöintiliitto pitää hyvin keskeisenä, että ilmoitusvelvollisten velvollisuus ylläpitää riittäviä sisäisiä toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien hallitsemiseksi, on sidottu ilmoitusvelvollisen toiminnan riskitasoon eli ilmoitusvelvollisen toiminnan luonteeseen, kokoon ja laajuuteen. Lausunnon mukaan esitetyllä muutoksella on merkittävä hallinnollisen taakan laajennus ja Isännöintiliitto katsoo, että näiden toimien laajuudessa ja tasossa olisi otettava huomioon vahvasti ilmoitusvelvollisen toiminnan riskitaso. Esityksessä olisi myös hyvä selventää sitä, mitä tarkoitetaan näiden riskienhallintamallien todentamisella eli miten ne on pystyttävä todentamaan tarvittaessa. Isännöintiliiton lausunnon mukaan esitys sisältää merkittäviä lisäyksiä myös riskienhallinnan osalta. Riskiarviota ja riskienhallintamenetelmiä koskevan lainkohdan muutoksen osalta tulisi kokonaisuudessaan huomioida se, että esimerkiksi kirjanpitäjien joukossa on hyvin paljon erilaisten toimijoiden kirjanpitoa hoitavia ilmoitusvelvollisia. Esityksessä olisi tältä osin hyvä olla esimerkkejä sen osalta millaista tasoa esimerkiksi hyvin matalariskisen toiminnan osalta vaaditaan todennettavan toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvonnan osalta. Mahdollisuuksien mukaan olisi tarkoituksenmukaista myös lisätä esitykseen esimerkkejä, siitä milloin toiminta on luonteeltaan ja kooltaan sellaista, että compliance officerin nimittäminen ilmoitusvelvollisen toimintaan on tosiasiaa tarpeellista.

Rahanpesulain **2 luvun 3 §:n 2 momenttiin** ehdotetaan lisättäväksi uusi **3 kohta**, joka koskisi työntekijöiden nuhteettomuuden, luotettavuuden ja osaamisen varmentamista sekä ammattitaidon jatkuvaa ylläpitoa työsuhteen aikana. Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan, että esitysluonnoksesta jää hieman epäselväksi, mitä nuhteettomuuden arviointi tarkoittaisi, ja mikä sen arvioinnin lisäarvo olisi suhteessa turvallisuusselvitykseen. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ainakin useimmat rahanpesulain soveltamiseen liittyvät tehtävät mahdollistavat turvallisuusselvityksen teettämisen työntekijän suostumuksella. On epäselvää, mistä syystä sen lisäksi tehtävä nuhteettomuuden arviointi työnantajan toimesta olisi välttämätöntä, huomioiden mahdollisesti pidemmälle ulottuvan yksityiselämän suojaa kaventavan vaikutuksen. Lisäksi oikeusministeriö katsoo, että ehdotetun lainmuutoksen suhdetta lakiin yksityiselämän suojasta työelämässä (759/2004) olisi syytä arvioida jatkovalmistelun aikana, yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, erityisesti siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelyn yleisistä edellytyksistä.

Tietosuojavaltuutetun lausunnon mukaan ehdotettu uusi 3 kohta vaikuttaa perustellulta ottaen huomioon, että muutos perustuu tarpeeseen saattaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan paremmin rahanpesudirektiivien vaatimuksia ja pykälää ehdotetaan täydennettäväksi komission osoittaman puutteen johdosta. Tietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota kuitenkin sääntelyn tarkkarajaisuuteen. Ehdotetun säännöksen perusteluissa todetaan, että taustaselvitys tehtäisiin riskiperusteisesti ottaen huomioon sen, kuinka kriittinen työntekijän tehtävä olisi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kannalta. Tältä osin olisi tärkeää tarkastella riskiperusteisesti ehdotetun säännöksen tarkkarajaisuutta ja selkeyttä, jotta ilmoitusvelvolliset eivät ryhtyisi toteuttamaan taustaselvityksiä laajemmin, kuin ehdotettavassa sääntelyssä on tarkoitettu.

Oikeusministeriön ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausuntojen mukaan ehdotuksen suhdetta perustuslain 10 §:ään ei ole arvioitu säätämisyjärjestysperusteluissa. Lausuntojen mukaan on ainakin epäselvää, tarkoittaako säätämisyjärjestysperusteluissa mainittu työntekijöiden taustaselvitys samaa asiaa. Lisäksi oikeusministeriön lausunnon mukaan säätämisyjärjestysperusteluita olisi ehdotuksen osalta täydennettävä perusoikeuksien yleisten rajoittamisedellytysten valossa.

Asianajajaliitto katsoo, että ehdotettu pykälä on ongelmallinen yksityisyyden suojaan liittyvän kansallisen lainsäädännön kanssa erityisesti liittyen työntekijän taustojen selvittämiseen työsuhteen aikana. Asianajajaliitto uudistaa työntekijöiden taustaselvitysten osalta 23.11.2020 antamansa lausunnon (lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi, VN/813/2020, 12.10.2020).

FA pitää lausuntonsa mukaan selvänä, ettei rahanpesulain muutoksella voida laajentaa työnantajan oikeuksia tausta- tai turvallisuusselvitysten tekemiseen, vaan taustaselvityksiä koskeva lisäys on sopeutettava asiaa koskevaan yleiseen lainsäädäntöön. Edellä mainituin perustein FA esittää, että säännöksen uudelleen muotoilua. Säännöksen perusteluissa tulisi FA:n mukaan lisäksi todeta selvästi, että sikäli kuin toimialalla jo on käytössä vastaavia vaatimuksia, näiden soveltaminen katsotaan riittäväksi eikä selvityksiä ole tarpeen tehdä useampaan kertaan. FA esittää myös, että työntekijöiden kouluttamista koskevaa rahanpesulain 9:1.1 säännöstä muutettaisiin. FA lausuu edelleen, että vastaavasta henkilöstä säädettäisiin sekä rahanpesulain 2:3.2, 4 kohdassa että 9:1.1:ssä. Epäselväksi jää, tarkoitetaanko säännöksissä samaa henkilöä vai olisiko kyse erillisistä tehtävistä. Koska FA pitää näitä säännöksiä vaikeaselkoisina, se ehdottaa, että niiden sisältöä ja sanamuotoa tarkennetaan ja niiden rinnalle säädetään uusi sisäistä valvontaa ja vaatimustenmukaisuuden hallintaa koskeva 2:3a.

EK kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, ovatko esityksessä työntekijöiden taustaselvityksiä koskevat kohdat riittävän tarkkarajaisia.

3 luku Asiakkaan tunteminen

Poliisihallituksen lausunnon mukaan ehdotettu **3 luvun 2 §:n 1 momenttiin** tehtävä uusi kirjaus ”Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys asiakassuhdetta perustettaessa”, ei selvennä kyseisen lainkohdan tulkintaa. Uuden kirjauksen mukaan ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys aina asiakassuhdetta perustettaessa. Pykälän tulkinnan selkeyttäminen edellyttää, että lukija ymmärtää, mitä asiakassuhteella tarkoitetaan. Esityksen mukaan asiakassuhteella tarkoitettaisiin pysyvää tai pysyväksi tulevaa asiakassuhdetta. Poliisihallituksen tulkinnan mukaan yksittäinen asiakastapahtuma ei siten välttämättä muodosta asiakassuhdetta. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan arkielämässä saatetaan yksittäinenkin asiakastapahtuma, kuten ostostapahtuma, mieltää asiakassuhteeksi, joten uusi määritelmä yhdessä 3 luvun 2 §:n 1 momentin sanamuodon kanssa saattaa aiheuttaa sekaannusta. Samoin Poliisihallitukselle on epäselvää, miten ilmoitusvelvollinen pystyy aina tapauskohtaisesti tunnistamaan tämän määritelmässä olevan ns. pysyvän tai pysyväksi tulevan asiakassuhteen. Jos ilmoitusvelvollisen otaksuminen pysyvästä tai pysyväksi tulevasta asiakassuhteesta koetaan käytännössä ilmoitusvelvollisen taholta hankalaksi, voi uusi määritelmä johtaa tilanteeseen, jossa jokainen asiakas on tunnistettava ja tämän henkilöllisyys todennettava.

Finanssivalvonta esittää kohtaan teknistä muutosta. Perusteena ehdotukselle on, että rahanpesulain soveltamisalassa on rajattu soveltaminen vähintään 10.000 euron käteisostoihin eikä kohta ole siten tarpeen. Toiseen kohdassa viitataan asiakkuuden satunnaisuuteen, vaikka tästä termistä oli uudistusten myötä tarkoitus luopua.

Keskusrikospoliisi lausuu 3 luvun 2 §:n ehdotetun muutoksen osalta, että laissa tulisi mahdollisimman yksiselitteisesti määritellä se, missä tilanteissa ja laajuudessa (asiakkaan käsite) tunnistaminen on tehtävä velvoittavana ja miltä osin se on ilmoitusvelvollisen harkintaan perustuvaa. Keskusrikospoliisi näkee ongelmallisen sen, että toimialoilla kuten kiinteistövälitys, perintätoimi ja maksunvälitys tunnistamisen laajuus jätetään olennaisilta osin ilmoitusvelvollisen harkinnan varaan. Lausunnon mukaan tätä ei voida pitää lain tarkoitus huomioiden riittävänä ja vaarana on, että asiakkaan käsitettä tulkitaan varsin suppeasti.

Esityksessä ehdotetaan **3 luvun 3 §:n 2 momenttiin** muutosta, jonka mukaan asiakkaan tuntemistietoja ja niiden säilyttämistä koskeviin velvoitteisiin tulisi yleisiä edunvalvoja koskeva poikkeus. Tietosuojavaltuutettu pitää hyvänä ja kannatettavana sitä, että ehdotetun muutoksen myötä tietojen minimointiperiaate huomioidaan paremmin rahanpesulaissa.

Asianajajaliitto kannattaa ehdotettua muutosta ja esittää, että tuntemistietoja koskevaa poikkeussäännöstä sovellettaisiin yleisten edunvalvojien lisäksi tuomioistuimen määräämiin pesänselvittäjiin ja -jakajiin sekä konkurssipesän pesähoitajiin. Näiden osalta tuntemistietoina tallennettaisiin nimi ja tuomioistuimen määräyksen yksilöintitiedot. Pesänselvittäjä ja -jakaja eivät tehtävässään toimi asiakkaan puolesta tai lukuun rahanpesulain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettulla tavalla, vaan he hoitavat tuomioistuimen antaman määräyksen nojalla kuolinpesän selvittämiseen ja jakamiseen liittyviä tehtäviä. Tuomioistuimen määräämä pesänselvittäjä- ja jakaja ei ole myöskään rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu asiakkaan edustaja, jonka syntymäaika ja henkilötunnus tulisi säilyttää 3 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Pesänselvittäjän ja -jakajan osalta tulee ottaa huomioon turvallisuuteen ja yksityiselämän suojaan liittyvät näkökohdat samalla tavoin kuin yleisten edunvalvojien osalta on ehdotettu. Pesänselvittäjä ja -jakaja voi esimerkiksi riitaisessa kuolinpesässä joutua häirinnän kohteeksi. Tuomioistuimen määräämään tehtävään ei myöskään liity sellaisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamiseen liittyviä riskejä, joiden vuoksi pesänselvittäjän ja -jakajan tietoja tulisi kerätä yleisen edunvalvojan tietoja laajemmin. Sama koskee myös tuomioistuimen määräämiä konkurssipesän pesähoitajia. Ilmoitusvelvollinen voi varmistaa pesänselvittäjän ja -jakajan tai konkurssipesän pesähoitajan valtuuden hoitaa kuolin- tai konkurssipesän asioita tuomioistuimen antamasta määräyksestä.

FA pitää lausuntonsa mukaan tärkeänä, että edunvalvojien tuntemistietojen selvittämistä, käsittelyä ja säilyttämistä koskevat kysymykset saataisiin ratkaistua edunvalvonnassa olevien henkilöiden, edunvalvojien ja ilmoitusvelvollisten kannalta järkevällä ja luotettavalla tavalla. Esitettyyn ratkaisuun liittyy lausunnon mukaan kuitenkin avoimia kohtia, jotka tulee ratkaista esityksen jatkovalmistelun yhteydessä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan **3 lukuun** lisättäväksi **uusi 3 a §**, jonka mukaan ilmoitusvelvollisella olisi oikeus käyttää ja muutoin käsitellä asiakkaansa tuntemistietona yleisesti saatavilla olevia tietoja rikostuomioista ja rikoksista. Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan potentiaalinen ongelma syntyy, kun Suomen lainsäädännössä ei muutenkaan säädetä, mitä ilmoitusvelvollinen saa (tai ei saa) käyttää ja muutoin käsitellä asiakkaan tuntemistietona, jolloin ehdotetusta säännöksestä tehdään helposti vastakohtaispäätelmiä. Ehdotettu säännös vaikuttaa perustelujensa valossa hyvin rajattuun erityistarpeeseen vastaamiselta. Ehdotettua säännöstä ei ole esitysluonnoksessa pyritty suhteuttamaan sen ulkomaista lainsäädäntöä koskevassa osuudessa viitattuun Ruotsin rahanpesulain 5 luvun 6 §:ään. Säättämisyjärjestysperusteluissa olisi myös tarkennettava tältä osin oikeusturvaa koskevaa tarkastelua. Säättämisyjärjestysperusteluissa olisi tältä osin myös tarve vielä terävöittää kansallisen liikkumavaran esittämistä.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan ehdotettu säännös olisi samaa asiaa koskevaa sääntelyä kuin komission asetusehdotuksen 55 artikla, joka sisältää säännökset eräiden henkilötietoryhmien käsittelystä, mukaan lukien EU:n yleisen tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitettut rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät henkilötiedot. Lausunnon mukaan sääntelystä olisi syytä pidättäytyä, huomioiden ehdotuksen perusoikeuksien suojaa

kaventavat vaikutukset. Lausunnon mukaan ehdotettu pykälä on osittain yksityiskohtaisempi ja tarkkarajaisempi kuin komission ehdottamat säännökset, mutta komission ehdotus sisältää myös siitä poikkeavia yksityiskohtia. Oikeusministeriö toteaa, että ehdotuksen suhdetta perustuslain 10 §:ään ei ole arvioitu säätämisperusteluissa kovin yksityiskohtaisesti suhteessa perusoikeuksien yleisiin rajoittamisedellytyksiin. Lausunnon mukaan muita mahdollisia perusoikeuksien suojaa koskevia näkökohtia ei ole myöskään arvioitu.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että ehdotettu uusi 3 a §:n säännös ei täytä yleisen tietosuojasetuksen 10 artiklan edellytyksiä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä, eikä ehdotettu sääntely ole tietosuojaperiaatteiden mukaista. Tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan rikostuomioiden ja rikosta koskevien tietojen käsittely saattaa aiheuttaa kohtuuttoman korkean riskin rekisteröidyille, sillä ehdotetussa sääntelyssä ei säädetä tarkasti siitä, mistä lähteistä tietoja voidaan kerätä. Käsittelyyn liittyy merkittävä riski esimerkiksi siitä, että rekisteröidyltä evätään aiheettomasti mahdollisuus pankkien tai vakuutusyhtiöiden tarjoamiin palveluihin. Epämääräisistä lähteistä kerättyjen tietojen käsittely voi johtaa epäoikeudenmukaiseen syrjintään. Rekisteröidyn oikeutta tulla arvioiduksi täsmällisten ja luotettavista lähteistä kerättyjen tietojen perusteella ei tulisi vaarantaa. Tietosuojavaltuutettu lausuu, että käsittelyn tarpeellisuutta ja välttämättömyyttä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ei ole riittävästi perusteltu ottaen huomioon, että sääntelyssä ei tarkkarajaisesti rajata niitä lähteitä, joista tietoja on sallittua kerätä. Sääntelyn tarkkarajaisuuden ja sääntelyn tarpeen arvioinnin osalta on syytä kiinnittää huomiota myös yleisessä tietosuojasetuksessa omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan. Tietosuojavaltuutettu katsoo, että esityksessä ehdotetut suojaustoimenpiteet ovat riittämättömiä.

Finanssivalvonta esittää vahvan tukensa uudelle 3a §:n säännökselle. Nykyinen lain sanamuoto on epäselvä ja toisaalta Euroopan pankkiviranomaisen julkaisemissa rahanpesun riskien hallintaa kuvaavissa ohjeissa on nimenomaan kehoitettu kiinnittämään huomiota rikostietoihin, joilla voi olla merkitystä asiakkaan varojen alkuperän selvittämisessä.

Asianajajaliiton lausunnon mukaan säännöksen sanamuodon mukainen tulkinta estäisi asianajajaa käyttämästä päämieheensä liittyviä rikosta koskevia tietoja rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskien arvioimiseksi. Asianajajan ja muun oikeudellisia palveluita tarjoavan tulee voida käyttää asiakkaaseen kohdistuvaa rikostuomiota tai rikosta koskevaa tietoa arvioidessaan asiakkaaseen tai toimeksiantoon liittyvää rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskiä toimeksiantoissa, joiden osalta asianajajaan sovelletaan rahanpesulaissa säädettyjä velvoitteita 1 luvun 2 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan.

Keskusrikospoliisi pitää tätä ehdotusta tärkeänä parannuksena nykytilaan, jossa käsittelyperuste on ollut näiden tietojen osalta epäselvä. Keskusrikospoliisi korostaa lausunnossaan, että ilmoitusvelvolliset käsittelevät tällöin näitä tietoja julkisista lähteistä saatavien tietojen perusteella ja tällöin tiedon luotettavuuden arvioinnilla on erityisen korostunut merkitys.

Tulli on lausunut ehdotetusta uudesta 3a §:stä ja lausunnon mukaan rikostuomiot ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja, mutta esitutkimusmateriaali on julkista pääsääntöisesti vasta silloin, kun se on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa (JulkL 24 § 1 mom. 3 k). Esitutkimaviranomainen voi tosin tietyin edellytyksin tiedottaa esitutkinnasta ja tämä voi pitää sisällään myös henkilön nimen tai kuvan antamisen julkisuuteen (ETL 11 luku 7 §). Ehdotettavalla säännöksellä on tarkoitettu myös esitutkinnasta kerrottujen tietojen käyttämistä ja käsittelyä edellä mainittuihin tarkoituksiin. Tässä yhteydessä tulee lausunnon mukaan kiinnittää huomiota siihen, että esitutkinnan aloittamiskynnys on matala verrattuna tuomitsemiskynnykseen (on syytä epäillä vs. ei jää varteenotettavaa epäilyä). Esitutkinnasta tiedotettuja seikkoja käsiteltäessä ilmoitusvelvollisen on siten tunnettava rikosprosessin yleisiä periaatteita, kuten esimerkiksi syyttömyysolettama ja osattava tehdä arvio siitä, mikä merkitys esitutkimaviranomaisten tiedottamilla tiedoilla on riskien tai epätavallisen liiketoimen arvioinnissa. Tietojen tarkoitus myös säilyttää erillään asiakasrekisteristä enintään viisi vuotta. Tullin lausunnon mukaan tässä yhteydessä voisi olla hyvä arvioida sitä, tulisiko ilmoitusvelvollisen päivittää tietoja omiin rekistereihinsä, mikäli epäillyn asema esitutkinnassa muuttuu tai esitutkiminta päätetään niin, että asia ei etene syyteharkintaan.

FA pitää lausuntonsa mukaan tärkeänä, että rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelyä koskevat säännöt ja periaatteet selkeytettäisiin ja saataisiin vihdoin yhdenmukaisiksi yleisen tietosuojasetuksen vaatimusten kanssa. Ehdotettu pykälämuotoilu antaisi ilmoitusvelvolliselle oikeuden käsitellä vain asiakkaaseen

kohdistuvia rikostuomioita ja rikoksia koskevia tietoja, mitä FA pitää riittämättömänä rahanpesulain vaatimusten ja tavoitteiden kannalta. Jos asiakkaana on oikeushenkilö, oikeudellinen järjestely tai ulkomainen trusti, on välttämätöntä, että oikeus käsitellä näitä tietoja ulottuu asiakkaan vastuuhenkilöihin ja tosiasiallisiin edunsaajiin, jotta asiakassuhteeseen sisältyvää riskiä voidaan arvioida rahanpesulain edellyttämällä tavalla. FA esittää lausunnossaan muutosta lainkohtaan. FA pitää lausuntonsa mukaan myös tärkeänä, että ehdotetussa pykälässä yksiselitteisesti mahdollistettaisiin rikostuomioita ja rikoksia koskevien tietojen luovuttaminen ja muu käsittely ilmoitusvelvollisen konsernin sisällä 1 momentin 1 ja 2 kohdissa säädettyihin tarkoituksiin. Lisäksi FA ehdottaa, että esityksen jatkovalmistelussa luovuttaisiin kategorisesta vaatimuksesta poistaa rikostuomiota tai rikosta koskeva tieto viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tieto on ensimmäisen kerran rekisteröity. Kyseinen tieto saattaa olla pykälässä mainittujen käyttötarkoitusten kannalta merkityksellinen vielä viiden vuoden jälkeenkin. Lisäksi asiakasta koskevien yksittäisten tietojen poistaminen asiakassuhteen mahdollisesti vielä jatkuessa saattaa johtaa ongelmallisiin tilanteisiin siitäkin huolimatta, että rikostuomioita ja rikoksia koskevat tiedot säilytetään asiakasrekisteristä erillään.

EK ei pidä ehdotusta riittävän perusteltuna ja lausuntonsa mukaan esitys vaatii tältä osin jatkovalmistelua. Jatkovalmistelu on tarpeen etenkin yksityisyydensuojan ja esitetyn sääntelyn riittävän tarkkarajaisuuden kannalta.

RVV tuo lausunnossaan esiin, että esityksen ehdotus, jonka mukaan ilmoitusvelvollisella olisi jatkossa oikeus käsitellä yleisesti saatavilla olevia tietoja asiakkaansa rikoksesta tai rikosprosessista on talletussuojakorvausten maksatustilanteessa hyvin tärkeää. Lähtökohtana maksatustilanteessa on, että pankki toimittaa RVV:lle tiedot siitä, onko talletus korvauskelpoinen, ml. perustuuko talletus kätkemis- tai rahanpesurikokseen tai onko tällaista rikosta koskeva prosessi käynnissä. Nopean maksatuksen vuoksi tiedot käsitellään automaattisessa päätöksentekojärjestelmässä. RVV ei manuaalisesti käy talletuksia läpi, jollei niihin liity jokin pankin raportoima tieto, joka ohjaa korvauksen käsittelyn manuaaliprosessiin. Jos pankki raportoi, että talletus ei ole korvauskelpoinen, tällöin RVV saa kyseisen talletuksen osalta lisää aikaa harkita tallettajan oikeutta korvaukseen. Jos pankki ei raportoi talletusta korvauskelvottomana, ei RVV:kään saa tietoonsa mahdollista rahanpesuriskiä, jolloin korvaus maksetaan suoraan automaattisessa menettelyssä. RVV ei tällä hetkellä saa edellä kuvattuja tietoja muualta kuin pankilta itseltään. Talletussuojakorvausten maksatuksen kannalta onkin siis kriittistä, että pankki on tallettanut asiakastaan koskevan tiedon rikoksesta tai rikosprosessista niin, että maksatustilanteessa pystytään tällaisen talletuksen osalta lykkäämään korvauksen maksamista siihen asti, kunnes asiasta on saatu tuomioistuimen lainvoimainen päätös. Kokonaisuudessaan RVV:n lausunnon mukaan esityksenmukaiset muutokset asiakkaan tuntemiseksi vähentävät talletussuojakorvausten maksatuksessa rahanpesun torjuntaan liittyviä riskejä. Kun talletuspankki on selvillä riskeistä, tuntee asiakkaansa ja raportoi maksatustilanteessa oikeat tiedot RVV:lle, RVV voi luottaa siihen, että automaattinen päätöksentekojärjestelmä ja automaattinen maksatus eivät lisää rahanpesuun liittyvien riskien toteutumisen todennäköisyyttä talletussuojakorvausten maksatuksessa.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia yksinkertaistettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevaan **3 luvun 8 §:n 1 momentin** säännökseen. FA tuo lausunnossaan esiin, että lainkohdassa viitataan rahanpesulain 2:3:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisen riskiarvioon, joka kattaa koko ilmoitusvelvollisen toiminnan. Tätä riskiarviota päivitetään säännöllisesti, mutta siinä ei pääsääntöisesti oteta kantaa yksittäisiin asiakastapauksiin, vaan niihin liittyviä riskejä arvioidaan muilla tavoin. FA:n lausunnon mukaan on epäselvää, kuinka ilmoitusvelvollisen riskiarvion perusteella voitaisiin suoraan arvioida, onko yksittäinen asiakas matalan riskin asiakas vai ei. Tilanteen selkeyttämiseksi FA esittää muutoksia säännökseen.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia tehostettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevaan **3 luvun 10 §:n 1 momentin** säännökseen. FA:n lausunnon mukaan tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuutta arvioitaessa on tarkasteltava erikseen yhtäältä tilanteita, joissa sen soveltaminen perustuu ilmoitusvelvollisen riskiperusteeseen arvioon ja rahanpesulain 3:10:n yleissäännökseen, ja toisaalta rahanpesulain 3:11–13 a:n erityissäännöksissä säädettyjä tilanteita, joissa lainsäätäjät edellyttävät ilmoitusvelvollisilta asianomaisissa pykälissä säädettyjä erityisiä toimenpiteitä normaalien asiakkaan tuntemistoimenpiteiden lisäksi. Lausunnon mukaan eräissä tapauksissa on toki mahdollista, että yleis- ja erityissäännöksiä joudutaan soveltamaan rinnakkain. FA:n mielestä on kuitenkin selvää, ettei pelkästään esimerkiksi asiakkaan asema poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä tai etätunnistamisen hyödyntäminen automaattisesti merkitse sitä, että hän siirtyisi myös ra-

hanpesulain 3:10:n mukaisen tehostetun tuntemisvelvollisuuden piiriin, vaan sen soveltamisen tulee aina perustua ilmoitusvelvollisen omaan riskiarvioon. Näillä perustein ja edellä esitettyihin näkökohtiin viitaten FA esittää muutoksia säännökseen. FA pitää myös tarpeellisena, että perusteluissa tarkennettaisiin, mitä säännöksessä tarkoitetaan asiakkaan tai liiketoimen liittymäkohdalla merkittävän riskin valtion.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden **3 luvun 13 §:n** säännöksiin. FA pitää lausuntonsa mukaan hyvänä ehdotusta rajoittaa pykälässä mainittujen toimenpiteiden soveltamista entisen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäseniin tai yhtiökumppaneihin. FA haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, ettei vastaavaa rajoitusta sisälly komission ehdotukseen EU:n rahanpesuasetukseksi, minkä vuoksi FA toivoo, että asiaan kiinnitettäisiin erityistä huomiota, jotta tempoilevasta sääntelystä ilmoitusvelvollisille aiheutuvat turhat hallinnolliset ja taloudelliset kustannukset vältetään. Koska poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja heidän perheenjäseniään ja yhtiökumppaneitaan koskevien tietojen päivitykset on tehtävä manuaalisesti, FA pitää myös välttämättömänä, että ilmoitusvelvollisille varataan riittävä siirtymäaika ja poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja heidän lähipiiriään koskevat muutokset astuvat voimaan aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua lain vahvistamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi **3 lukuun uusi 16 §**, jossa säädettäisiin ilmoitusvelvollisten velvollisuudesta varmistaa asiakkaan tuntemista koskevilla menettelyissään, ettei asiakas ole varojen jäädyttämispäätöksen kohteena. Tietosuojavaltuutettu pitää tärkeänä, että ilmoitusvelvollisille tarjotaan riittävästi viranomaisohjeistusta muutettavan sääntelyn soveltamisesta, jotta ehdotettavan sääntelyn tavoite toteutuisi tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ulkoministeriö kannattaa ehdotettua uutta 16 §:n säännöstä. Ulkoministeriö ehdottaa tarkennusta säännöksen 2 momentissa tehtyyn viittaukseen, jotta toimenpiteillä ymmärrettäisiin 1 momentissa mainitut EU:n rajoittavat toimenpiteet kansallisten jäädyttämispäätösten lisäksi.

Aluehallintovirasto kertoo lausunnossaan, että sen kokemusten mukaan osalle valvottavista pakote- ja jäädytyslainsäädäntö on jäänyt vieraaksi ja täten lausuu, että ehdotetut muutokset ovat tarpeen. Ehdotus selventäisi pakote- ja jäädytyslainsäädännön noudattamisen käytännön vaatimuksia ilmoitusvelvollisille siten, että heidän tulee ottaa tämä sääntely huomioon asiakkaan tuntemisen prosesseissaan ja toimenpiteissään. Pakotteiden ja jäädytyspäätösten noudattamisen valvonta olisi täysin uusi tehtävä mikä koskisi kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston rahanpesulain nojalla valvomia toimijoita, yli neljää tuhatta tahoa. Tehtävän hoitaminen edellyttäisi erityisosaamista EU:n pakotelainsäädännön osalta. Rahanpesulain nojalla tehtävien tarkastusten ja muiden valvontatehtävien ulottuvuus laajenisi ja tarkastustoiminta veisi enemmän aikaa. Aluehallintoviraston lausunnon mukaan uuden tehtävän hoitaminen edellyttäisi siten huomattavaa lisäresurssia Etelä-Suomen aluehallintoviraston rahanpesulain mukaiseen valvontatyöhön.

Finanssivalvonta kannattaa työryhmän esitystä, jolla nk. talouspakotteiden valvonta tulisi nykyisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien velvoitteiden valvonnan rinnalle. FATF:n maa-arviossa esitetyt puutteet valvojien toimivallassa ja mahdollisuudet epäkohtiin puuttumisesta eivät ole korjattavissa muutoin kuin esityksessä valvojille annettulla toimivallalla valvoa kyseisten listausten täytäntöönpanoa ilmoitusvelvollisten toiminnassa. Samaan toimivallan laajennukseen liittyvät esityksessä olevat muutokset lakiin Finanssivalvonnasta.

Keskusrikospoliisi ehdottaa lausunnossaan uuden 16 §:n perustelujen osalta selkeyden vuoksi käytettäväksi jäädyttämislain sijaan lain virallista nimeä. Keskusrikospoliisi on suosittanut tilanteissa, joissa havaitaan henkilön olevan pakotelistalla tai laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013) mukaisella listalla myös rahanpesuilmoituksen tekemistä. Perusteluissa voisi mainita myös tämän harkinnanvaraisen toimenpiteen velvoittavan, ulosotolle ilmoittamisen lisäksi. Ilmoitusvelvolliset ovat näissä tapauksissa usein yhteydessä myös Rahanpesun selvittelykeskukseen ja kysyvät toimintaohjetta.

Asianajajaliitto tuo lausunnossaan esiin, että ehdotuksen mukaan rahanpesulain velvoitteella tehostettaisiin jäädyttämispäätösten täytäntöönpanoa asettamalla ilmoitusvelvollisille ennakollinen velvollisuus järjestää toimintansa siten, että ne pystyvät tosiasiallisesti havaitsemaan jäädyttämispäätösten kohteena olevien tahojen varoja ja toimimaan jäädyttämispäätösten edellyttämällä tavalla. Lausunnon mukaan pakote- ja jäädyttämislajeissa on molemmissa säädetty kaikkia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä koskeva velvollisuus jäädyttää

jäädyttämispäätöksen kohteena oleville tahoille kuuluva varat ja muut taloudelliset resurssit sekä velvoite olla luovuttamatta varoja tai taloudellisia resursseja näille tahoille. Laissa eräiden Suomen Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitteiden täyttämistä (659/1967) rahanpesulaissa tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle on erikseen säädetty velvollisuus salassapitosäännösten estämättä viipymättä omaaloitteisesti toimittaa hallussaan olevat jäädyttämispäätöksessä tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevat tiedot ulosottomiehelle. Edelleen lausunnossa tuodaan esiin, että rahanpesulaissa tarkoitettut ilmoitusvelvolliset ovat jo voimassa olevien pakote- ja jäädyttämislakien nojalla velvollisia varmistamaan, etteivät ne luovuta varoja pakotteiden kohteena oleville tahoille sekä ilmoittamaan ulosottomiehelle pakotteiden kohteena olevasta asiakkaastaan. Täten lausunnon mukaan ehdotettu rahanpesulain 3 luvun 16 § sisältää päällekkäistä sääntelyä pakote- ja jäädyttämislakien kanssa. Päällekkäisyyden välttämiseksi ja ennalta estävyyden lisäämiseksi Asianajajaliitto esittää, että rahanpesulain sijasta velvoitteista säädettäisiin pakote- ja jäädyttämislakeissa.

Isännöintiliitto kannattaa sitä, että ilmoitusvelvollisten osalta yhdenmukaistetaan sitä miten ilmoitusvelvolliset järjestävät toimintansa niin, että ne käytännössä pystyvät tehokkaasti noudattamaan pakotelistauksia ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä. Jotta hallinnollinen taakka ei muodostuisi kuitenkaan liian raskaaksi, olisi tärkeää, ettei yhdenmukaistusta tehdä epätarkoituksenmukaisesti siten, ettei kyseisen toiminnan riskitaso vaikuttaisi siihen millaisia käytännön toimenpiteitä kunkin ilmoitusvelvollisen on pakotelistauksien ja jäädyttämispäätösten kontrolloinnin osalta tehtävä ja osoitettava.

Veikkaus Oy lausuu, että esitysluonnoksessa omaksuttu lähtökohta siitä, että ilmoitusvelvollisen EU:n pakoteasetuksiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin liittyvä asiakkaan tunteminen ja niiden täytäntöönpanon tehostuminen rahanpesulakiin otettavien säännösten kautta, on asianmukainen. Veikkaus kiinnittää kuitenkin huomiota uuden, ennakkollisen velvoitteen tulkintaan rahapeliin toimeenpanossa. Esitetyn 16 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on aina asiakassuhdetta perustettaessa ja asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa sekä rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen kuin yksittäinen liiketoimi suoritetaan varmistuttava siitä, että onko asiakas EU:n rajoittavia toimenpiteitä koskevissa asetuksissa säädetyn tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) mukaisen varojen jäädyttämisen kohteena. Veikkaus Oy:n rahapeliin pelaaminen edellyttää tällä hetkellä tunnistautumista verkossa tapahtuvan pelaamisen ja tiettyjen fyysisessä ympäristössä toimeenpantavien pelien osalta (raha-automaatit, kasinopelit ja pitkäveto). Anonymipelaaminen on näin ollen vielä mahdollista joidenkin pelien osalta. Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (135/2021 vp). Hallituksen esityksen mukaan vuoden 2024 alusta alkaen Veikkaus Oy:n rahapeliin pelaaminen edellyttää pelaajan tunnistautumista. Tunnistautuneen pelaamisen mahdollistavia Veikkauskortteja on noin 2,1 miljoonaa kappaletta. Veikkauskortin saaminen edellyttää suomalaista sosiaaliturvatunnusta ja asuinpaikkaa Manner-Suomessa (Suomi pl. Ahvenanmaan maakunta). Casino Helsingissä pelaaminen edellyttää niin ikään tunnistautumista. Tunnistautumisen vaatimus tulee vastaavasti Casino Tampereelle, kun se avataan. Casinon asiakaskunta on toiminnan luonteesta johtuen osin kansainvälistä. Lakiluonnoksen 16 §:n 1 momentissa lähdetään em. tavalla siitä, että pakotetarkistus on tehtävä mm. aina asiakassuhdetta perustettaessa. Edellä mainittu vaatimus tarkoittanee luonnoksen perusteella käytännössä, että Veikkaus Oy:llä ilmoitusvelvollisena tulisi olla käytössään reaaliaikainen pakotetarkistusprosessi, kun asiakassuhdetta perustetaan esimerkiksi Veikkauskortin myöntämisen yhteydessä. Veikkaus Oy toteaa, että ottaen huomioon Veikkaus Oy:n koko asiakaskannan laajuuden reaalin pakotetarkistusprosessi on kustannuksiltaan mittava ja osin suhteeton tavoiteltavaan päämäärään nähden. Veikkaus Oy katsoo, että lainvalmistelussa tulisikin tarkentaa sitä, miten vaatimusta pakotetarkistuksen suorittamisesta etenkin ”aina asiakassuhdetta perustettaessa”, mutta myös ”asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa” on tulkittava. Jälkimmäisen kriteerin kohdalla kyse on siitä, kuinka usein jatkuvaa seurantaa on toteutettava.

Suomen Tilintarkastajat ry lausuu, että uusi 16 § tulee lisäämään huomattavasti tilintarkastajien työhön kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Lausunnon mukaan rahanpesusääntelyssä pitäisi huomioida ilmoitusvelvollisten käytännön mahdollisuudet sääntelyn noudattamiseen. Uusi säännös on sisällöltään jo sellaista sääntelyä, että erityisesti pienemmällä tilintarkastusalan toimijoilla ei välttämättä ole osaamista ja resursseja tällaisten velvoitteiden täyttämiseen. Suomen Tilintarkastajat ry pitää siksi kyseistä säännöstä kohtuuttomana erityisesti sillä

saavutettaviin hyötyihin suhteutettuna. Lausunnon mukaan kohtuuttomuutta lisää entisestään se, että ilman laajempaa selvitystä vaikeasti noudatettavan säännöksen laiminlyönti ehdotetaan rahanpesulain 8 luvun 3 §:n 1 momentin uudessa 9 c) kohdassa hyvin ankaralla seuraamusmaksulla sanktioitavaksi.

4 luku Ilmoitusvelvollisuus, salassapitovelvollisuus sekä liiketoimen keskeyttäminen

-

7 luku Valvonta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi **7 luvun 3 §:n 1 momenttia** siten, että valvontaviranomaisella tai asianajajayhdistyksellä on oikeus suorittaa tarkastus myös virtuaalisesti joko kokonaan tai osittain. Oikeuskanslerinvirasto lausuu, että mahdollinen ongelma syntyy, kun ehdotettujen uusien virtuaalisten tarkastusten suorittamisen edellytykset eivät enää huomioisi fyysisesti paikan päällä kotirauhan piirissä suoritettavien tarkastusten nykyisiä lisäedellytyksiä. Samalla muutos tarkoittaisi lausunnon mukaan asiallisesti sitä, että asianajajayhdistyksen tarkastustoimivaltuudet laajenisivat. Oikeuskanslerinviraston lausunnossa tuodaan esiin, että erottelu pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyjen tilojen ja muiden toimipaikkojen välillä on ollut olennainen rahanpesulain nykyisiä tarkastustoimivaltuuksia säädettäessä ja että esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa ei arvioida muutosehdotusta perustuslain 10 §:n kannalta. Oikeuskanslerinviraston lausunnossa kysytään, sisältääkö viranomaiselle tarkastusoikeuden antava lain toimivaltuussäännös myös oikeuden virtuaalisten tarkastusten suorittamiseen vai onko virtuaalisten tarkastusten suorittamisesta säädettävä aina erikseen laissa. Tältä osin oikeusjärjestykseltä lienee kokonaisuutena edellytettävä johdonmukaisuutta. Lausunnon mukaan esitysluonnoksessa ei selväsanaisesti todeta, että nykyisestä poiketen myös asianajajayhdistys pystyisi ehdotetun muutoksen jälkeen ulottamaan tarkastusoikeutensa sellaisiin ilmoitusvelvollisiin, jotka toimivat pelkästään pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan FATF:n huomautuksen tarkoittama tarkastusten rutiininomaisuus ei ole ongelmitta sovitettavissa yhteen sen kanssa, mitä perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan muun ohella tarkastusoikeuden sitomisesta perustuslain 10 §:stä johtuvaan kotirauhan piirissä suoritettavan tarkastuksen välttämättömyyttä koskevaan edellytykseen. Lausunnossa tuodaan myös esiin, että Suomessa perustuslain 10 §:n 3 momentin asettamat valtiosääntöiset reunaehdot kotirauhan piirissä tehtäville tarkastuksille ovat yleisesti ottaen varsin tiukat ja monissa tapauksissa tiukemmat kuin Euroopan unionin lainsäädännön vastaavat EU:n perusoikeuskirjaan pohjautuvat vaatimukset. Oikeuskanslerinvirasto katsookin, että säätämisyjärjestysperusteluja on tältä osin täydennettävä. Lausunnon mukaan tulisi myös täsmentää muutosehdotuksen perusteeksi esitetyn keskinäisessä arviointimenettelyssä syntyneen FATF:n huomautuksen taustalla olevia Suomen valtion kansainvälisoikeudellisia velvoitteita. Oikeuskanslerinviraston mukaan edellä selostetusta syystä hallituksen esitystä eduskunnassa käsiteltäessä siitä tulee hankkia myös perustuslakivaliokunnan lausunto.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan esitysluonnoksesta jää epäselväksi, miten hallintolain 39 § otetaan huomioon ehdotettua virtuaalista tarkastusta suoritettaessa. Lisäksi virtuaalisen tarkastuksen tietoturvatekijöihin liittyvät kysymykset jäävät esitysluonnoksessa tarkemmin selvittämättä. Oikeusministeriö pitää perusteltuna, että säädettäessä uudenlaista tapaa tarkastusten tekemiseen, jossa tarkastus olisi mahdollinen myös kotirauhan suojan ydinalueella sijaitsevan tietokoneen järjestelmissä, hallituksen esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa tulisi analysoida, millainen suhde virtuaalisella tarkastuksella on perusoikeuksien rajoittamiseen.

Aluehallintoviraston lausunnon mukaan muutos on tarpeen sekä vastaamaan mahdollisiin epidemia- ja muihin tilanteisiin, joissa ilmoitusvelvollisen toimitiloissa paikan päällä tehtäville tarkastuksille on esteitä. Muutos on myös tarpeen vastaamaan valvonnan haasteisiin kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Ilmoitusvelvolliset ovat tältä osin keskenään eriarvoisessa asemassa, kun kotitoimistossa liiketoimintaa harjoittavan toimijan kynnys joutua tarkastuksen kohteeksi on erittäin korkea. Virtuaalisen tarkastuksen mahdollistamalla säilytettäisiin kotitoimistossa liiketoimintaa harjoittavan oikeus yksityisyyteen ja kotirauhan suojaan, mutta mahdollistettaisiin samalla liiketoiminnan tarkastaminen samoin edellytyksin kuin muillakin alan yrityksillä. Aluehallintoviraston

lausunnon mukaan muutosehdotus vastaa ajankohtaiseen tarpeeseen. Muutoksen toimeenpanossa olisi kuitenkin potentiaalisesti suuria kustannuksia sekä valvojan tarkastustoiminnan organisointiin ja tarvittavien järjestelmien hankkimiseen ja kehittämiseen liittyen, että myös ilmoitusvelvollisille.

Finanssivalvonta kannattaa esityksessä olevaa mahdollisuutta virtuaalisten tarkastusten tekemiseen. Vallitsevan koronatilanteen lisäksi voidaan tulevaisuudessa kohdata muita rajoituksia, joiden johdosta tarkastusta ei aina voida suorittaa valvottavan toimitiloissa. Lisäksi peruste, jonka mukaan kotirauhaan piiriin kuuluviin tiloihin tehtävä tarkastus edellyttää poikkeuksellisen vahvoja perusteita, puoltaa virtuaalisten tarkastusten mahdollisuutta.

Poliisihallitus kannattaa virtuaalisen tarkastuksen lisäämistä lakiin.

Tullin lausunnon mukaan virtuaalitarkastusten suorittamisen mahdollisuus on tärkeä, sillä valvonnan piiriin kuuluvat toimijat voivat harjoittaa liiketoimintaansa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa, jolloin perustuslain 10 § estää tarkastusten tekemisen kyseisiin tiloihin. Säännöstä olisi hyvä kuitenkin täsmentää muotoilultaan sekä myös niiltä osin, kuinka tarkastus konkreettisesti voitaisiin tehdä. Nyt säännöksestä ei oikein käy ilmi, missä tilanteessa ja kuinka virtuaalisesti suoritettu tarkastus voidaan tehdä.

EK pitää esitystä tältä osin niin puutteellisenä, että esitys olisi palautettava jatkovalmisteluun. Tarkastuksen kohteen oikeusturvaan ja tietoturvaan liittyvät kysymykset tulisi erityisesti käsitellä uudelleen tarkemmin.

Isännöintiliitto pitää ehdotettua virtuaalitarkastusta hyvänä ratkaisuna siihen, että myös rutiininomaiset tarkastukset olisivat jatkossa mahdollisia silloin kun työskennellään pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuissa tiloissa. Lain soveltamisen kannalta on tärkeää, että ilmoitusvelvollisia kohdellaan tältä osin samalla tavalla toimintapaikasta riippumatta. Muutoksen myötä rutiininomaisia tarkastuksia pystyttäisiin tekemään kaikille ilmoitusvelvollisille eikä rutiininomaisten tarkastusten tekeminen olisi sidottu ilmoitusvelvollisen toimipaikkaan. Isännöintiliitto kannattaa muutosta myös sen mahdollisen tarkastuksia keventävän ja jouhevuutta lisäävän vaikutuksen johdosta.

8 luku Hallinnolliset seuraamukset

Rahanpesulain **8 luvun** hallinnollisia seuraamuksia koskevaan **1 §:n** rikemaksua ja **3 §:n** seuraamusmaksua koskeviin säännöksiin on ehdotettu joitakin muutoksia. Oikeusministeriö lausuu, että hallinnollisen seuraamuksen tulee toisaalta olla sen kohteena olevalle riittävän tuntuva, jotta sillä saavutetaan sanktiojärjestelmältä vaadittava yleis- ja erityisestävyys. Nyt kaavailut muutokset eivät oikeusministeriön lausunnon mukaan ole sisällöltään sellaisia, että niillä olennaisesti muutettaisiin sitä, mitä hallinnollisista seuraamuksista on nykyisellään säädetty rahanpesulaissa. Oikeusministeriön mukaan kaavailtu muutos oikeushenkilölle määrättävän rikemaksun alarajan alentamiseksi nykyisestä 5000 eurosta 1000 euroon olisi huomattava, jolloin se todennäköisesti esitysluonnoksessa mainitulla tavalla vähentäisi tilanteita, joissa rikemaksun määrääminen saattaisi olla kohtuutonta ilmoitusvelvollisen liikevaihdon vähäisyyden takia.

Ahvenanmaan maakuntahallitus pitää tervetulleena, että rikemaksun vähimmäismäärää alennetaan, koska useiden Ahvenanmaan välitysliikkeiden liikevaihto on suhteellisen pieni. Samoin aluehallintovirasto ja Finanssivalvonta kannattavat oikeushenkilölle määrättävän rikemaksun minimimäärän laskua 1000 euroon. Erityisesti aluehallintoviraston valvottavina on hyvin heterogeeninen joukko yrityksiä ja elinkeinonharjoittajia. Osalla toimijoista liikevaihto voi olla hyvin vähäistä, ja 5000 euron minimimäärä rikemaksulle voi tällaisissa tapauksissa olla kohtuuton sekä nostaa käytännössä rikemaksun määräämisen kynnystä vähäisen liikevaihdon tai hyvin pienten toimijoiden osalta. Myös Finanssivalvonnan valvottavissa on toimijoita, joiden liikevaihtoon suhteutettuna 5000 euron rikemaksu on huomattavan suuri.

Poliisihallitus tuo lausunnossaan esiin, että Veikkaus Oy:n asiamiesten myyntipaikoissa myydään Veikkaus Oy:n tarjoamia rahapelejä useille miljoonille ihmisille vuosittain. Nykyisen rahanpesulain nojalla asiamiehille ei

voida Poliisihallituksen tulkinnan mukaan määrätä käytännössä mitään hallinnollisia seuraamuksia. Jotta valvonta olisi riittävän tehokasta ja vaikuttavaa, Poliisihallituksen näkemyksen mukaan hallinnollisten seuraamusten ulottamista koskemaan myös asiamiehiä tulisi harkita uudelleen heti seuraavassa rahanpesulain muutoksessa.

9 luku Erinäiset säännökset

Esityksessä on ehdotettu **9 lukuun** lisättäväksi **uusi 3b §**, jonka mukaan Finanssivalvonnan ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston olisi toimitettava Euroopan pankkiviranomaiselle tietoja. RVV nostaa lausunnossaan esiin esityksessä todetun, että tämä liittyy tiiviisti Euroopan pankkiviranomaisen tulevaan rahanpesun vastaiseen tietokantaan. Lausunnon mukaan tietokannasta on ollut lausunnoilla RTS-luonnos, jonka mukaan toimivaltaiset viranomaiset toimittavat tietokantaan tietoja joko suoraan tai toisen viranomaisen kautta. Toimivaltaisiin viranomaisiin kuuluu RTS:ssä myös talletussuoja- ja kriisinratkaisuviranomaiset, eli myös RVV. RVV ei toimita tietoja suoraan Euroopan pankkiviranomaiselle, vaan Finanssivalvonta välittää RVV:n RTS:n mukaiset ilmoitukset. RTS-luonnoksen artiklan 13(4) mukaan vastuu RTS:n mukaisesta raportointivelvollisuudesta on tietojen toimittamistavasta riippumatta kuitenkin täysin sillä toimivaltaisella viranomaisella, joka on vastuussa raportoinnista ja sen sisällöstä. AML/CFT viranomainen toimii tällaisessa tilanteessa vain välittäjänä ja on vastuussa vain tiedon välittämisestä. RVV pyytääkin siis huomioimaan, että raportointivelvollisuus Euroopan pankkiviranomaisen tietokantaan ei rajoitu vain Finanssivalvontaan ja Etelä-Suomen aluehallintovirastoon. RVV:llä ei ole sitä koskevassa lainsäädännössä vastaavaa yleistä velvollisuutta antaa tietoja Euroopan pankkiviranomaiselle kuin Finanssivalvonnalla, vaan RVV:tä koskevassa lainsäädännössä on erikseen säädetty niistä tiedoista, joita RVV:n on annettava Euroopan pankkiviranomaiselle.

Esityksessä on ehdotettu **9 luvun 5 §:ää** täydennettäväksi siten, että Maahanmuuttovirasto ja Rikosseuraamuslaitos lisättäisiin säännöksessä tarkoitetuiksi huolehtimisvelvollisiksi viranomaisiksi. Oikeuskanslerinvirasto tuo lausunnossaan esiin, että rahanpesulain 9 luvun 5 §:ssä säädetty huolehtimisvelvoite ei itsessään ole tiedonsaantiin oikeuttava säännös. Huolehtimisvelvoitetta koskeva säännös antaa siinä mainitulle viranomaiselle oikeuden vain sellaisen tietojen luovuttamiseen Rahanpesun selvityskeskuselle, jotka ovat jo tulleet viranomaisen haltuun muualla laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien nojalla. Lisäksi oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan esitysluonnoksen perusteluja erityisesti Maahanmuuttoviraston tiedonsaantioikeuksien osalta tulisi täydentää. Esitysluonnoksen lausumista, jotka koskevat Maahanmuuttoviraston mahdollisuuksia havaita rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, voi saada käsityksen, että Maahanmuuttovirastolla voisi olla hyvinkin merkittävä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen paljastamisen tehtävä nykyisten tehtäviensä ja tietojensaantioikeuksiensa puitteissa muun muassa tiliotteiden kautta, mikä ei täysin vastaa oikeustilaa ja todellisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää lausuntonsa mukaan tätä ehdotusta merkittävänä.

Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan ehdotetuilla viranomaisilla on oman toimintansa yhteydessä mahdollisuus havaita epäilyttäviä liiketoimia ja on asianmukaista, että niillä on mahdollisuus ilmoittaa näistä tilanteista Rahanpesun selvittelykeskukselle. Keskusrikospoliisin arvion mukaan tällaisia ilmoituksia tulisi Rahanpesun selvittelykeskukselle vuositasolla alle 20. Vuonna 2020 huolehtimisvelvoitteen alaisilta viranomaisilta tuli rahanpesun selvittelykeskukselle yhteensä 90 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. On tärkeää, että myös näiden viranomaisten toiminnan yhteydessä kiinnitetään huomiota rahanpesun, terrorismin rahoittamisen sekä niiden esirikosten riskeihin, henkilöstöllä on asianmukainen koulutus havaintojen tekemiseksi ja tehtyihin havaintoihin voidaan reagoida asianmukaisesti.

Rikosseuraamuslaitos pitää lausuntonsa mukaan huolehtimisvelvollisuuden täsmentämistä lain tasolla kannatettavana. Rikosseuraamuslaitos toteaa, että asiassa lienee kuitenkin tarve ohjeistukselle ja epätavallisten tapahtumien tarkalle määrittelylle, jotta on selkeämpää, millaisiin tapahtumiin on kiinnitettävä huomiota.

Ulosottolaitos tuo lausunnossaan esiin, että se on rahanpesusta annetun lain 9 luvun 5 §:n mukainen viranomainen, jolla on huolehtimisvelvollisuus. Tämä tarkoittaa yleistä velvollisuutta huomioida toiminnassa rahan-

pesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen ja paljastaminen sekä ilmoittaa epäilyttävät liiketoimet Rahanpesun selvittelykeskukselle. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pykälää siten, että kohdasta poistettaisiin epäily terrorismin rahoittamisesta. Kyseisellä muutoksella ei olisi toiminnallisia vaikutuksia, koska ehdotuksen mukaan tämä asia sisältyisi jatkossa epäilyttävän liiketoimen määritelmään. Esityksellä ei ole muiltakaan osin vaikutuksia ulosoton täytäntöönpanomenettelyyn.

Isännöintiliitto kannattaa Rikosseuraamuslaitoksen ja Maahanmuuttoviraston lisäämistä huolehtimisvelvollisten piiriin, sillä molemmilla on mahdollisuudet havaita epäilyttäviä liiketoimia ja tehostaa rahanpesun ja terrorismin estämistä.

Ehdotettua **9 luvun 6 §:n 1 momentin** asianajajaliiton määräyksenantovaltuutta tulisi eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan arvioida perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta, sillä lausunnon mukaan tällaista arviota ei esitykseen sisälly. Lisäksi apulaisoikeusasiamies toteaa, että perustuslakivaliokunta on katsonut esimerkiksi Suomen Pankin, Rahoitustarkastuksen ja Viestintäviraston samoin kuin maakuntavaltuuston olevan sellainen ”muu viranomainen”, jolle voidaan antaa määräystenantovaltaa. Sitä vastoin Eläketurvakeskus ei ole perustuslakivaliokunnan mukaan ollut sellainen ”muu viranomainen”, joka olisi perustuslain 80 §:n 2 momentin nojalla voitu lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä.

Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan on kyseenalaista, onko Asianajajaliitto (oikeammin asianajajayhdistys) sellainen perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettu taho, joka voidaan valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista ja onko valtuutus täsmällisestä rajattu. Rahanpesulakia säädettäessä omaksutun perusnäkemys mukaan asianajajayhdistys ei ole viranomainen. Tätä ei ole kuitenkaan otettu huomioon esitysluonnoksessa. Oikeuskanslerinviraston lausunnon mukaan ei vaikuta perustellulta, että asianajajayhdistys voisi tulla kysymykseen sellaisena perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuna ”muuna viranomaisena”, joka voitaisiin lailla valtuuttaa antamaan oikeussäännöksiä määrätyistä asioista.

Oikeusministeriö lausuu, ettei Asianajajaliitto ole perustuslain 80 §:ssä tarkoitettu viranomainen, jolloin sille ei perustuslain mukaan voida säätää oikeutta perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeussääntöjen antamiseen.

2. lakiehdotus; Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttaminen

Esityksen mukaan lain **4 §:n** ehdotetaan lisättäväksi Rahanpesun selvittelykeskukselle oikeus saada salassapitosäynnösten estämättä valvojakohtainen riskiarvio. Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan Rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisten tehtävien kannalta olisi edellä kuvatulla tavalla olennaista, että sillä olisi oikeus saada myös ilmoitusvelvollisen riskiarvio, mutta tästä on lainvalmistelun yhteydessä luovuttu. Lausunnonssa tuodaan esiin, että esitys ei sisällä muutoksia rahanpesurekisterin poistosääntöihin. Rahanpesun selvittelykeskus ehdotti vuonna 2020 osittaisuudistuksen taustakartoituksen yhteydessä, että rahanpesurekisterin poistosäännöt muutetaan rahanpesulain uudistuksen yhteydessä ja saatetaan vastaamaan operatiivista tilannetta. Keskusrikospoliisin lausunnonssa ehdotetaan tässä yhteydessä muutosta lakiin, koska tehtävillä muutoksilla ei ole vaikutusta ilmoitusvelvollisten tai muiden viranomaisten toimintaan, vaan muutokset koskettavat vain Rahanpesun selvittelykeskusta. Keskusrikospoliisin lausunnon mukaan yksittäiset rahanpesuilmoitukset yhdistyvät järjestelmässä kulloinkin käynnissä oleviin isompiin rahanpesun selvittelykokonaisuuksiin eikä yksittäisten ilmoitusten tallentamiseen perustuva poistosääntö ole osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Kun rahanpesuilmoitus yhdistyy laajempaa kokonaisuuteen, sillä on edelleen käyttöarvoa. Vastaavalla tavalla, kuin laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 5 luvun 35 §:ssä rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa koskevien tietojen osalta olisi asianmukaista, jos rahanpesurekisterin rahanpesuilmoituksia saataisiin kuitenkin säilyttää edelleen, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi tai rekisteröidyn, muun asianosaisen tai poliisin henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Keskusrikospoliisi ehdottaa, että tässä yhteydessä lain Rahanpesun selvittelykeskuksesta 3 § 7 momenttia muutetaan.

3. Lakiehdotus; Finanssivalvonnasta annetun lain muuttaminen

Esityksessä ehdotetaan, että lain **3 §:ä** muutettaisiin siten, että Finanssivalvonta saisi oikeuden valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat asetuksia EU:n rajoittavista toimenpiteistä ja päätöksistä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain nojalla. Finanssivalvonta on lausunut ehdotuksesta, että kun samalla Finanssivalvontaa koskevan lain 20 b §:ään lisätään oikeus saada 20 b §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen pakotteita ja varojen jäädyttämistä koskevien säännösten ja määräysten noudattamiseksi, Finanssivalvonnan tietojen saamista koskeva oikeus on katettu riittävällä tavalla.

FA pitää lausuntonsa mukaan tarpeellisena, että jatkovalmistelun yhteydessä varmistetaan, että Finanssivalvonnalla on myös riittävät toimivaltuudet antaa asiaan liittyviä tarkentavia ohjeita valvottavilleen.

Ulkoministeriö toteaa finanssivalvonnasta annetun lain **20 b §:n 3 momentin 3 kohdan** ehdotetun lisäyksen osalta, että käytetty viittaus ”pakotteisiin” voidaan ymmärtää tarpeettoman laajaksi, koska pakotteita voivat asettaa myös muut tahot kuin YK:n turvallisuusneuvosto ja EU, joiden asettamat pakotteet/rajoittavat toimenpiteet ovat Suomessa EU-säädöksinä oikeudellisesti sitovia. Ulkoministeriö pitää tältä osin parempana ehdotetun 3 §:n 2 momentin 5 kohdassa käytettyä viittausta asetuksiin EU:n rajoittavista toimenpiteistä.

Muuta

Aluehallintovirasto kannattaa esitettyjä rahanpesulain muutosehdotuksia sekä pitää niitä tarpeellisina ja perusteltuina. Lisäksi aluehallintovirasto kuitenkin toteaa, että esitetyt muutokset eivät ole riittäviä. Aluehallintovirasto pitää lausuntonsa mukaan ensiarvoisen tärkeänä, että rahanpesulain seuraavissa uudistuksissa selvitettäisiin mahdollisuutta säätää valvojen oikeudesta laatia kaikkia valvomiaan ilmoitusvelvollisia koskien luotettavuusselvityksiä, mukaan lukien VHS-tiedot, valvonnan tehostamiseksi ja riskiperusteiseksi suuntaamiseksi.

Finanssivalvonnan lausunnon mukaan tulisi arvioida, onko syytä rajata Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n 2 momentin 13-15 kohtien mukaiset toimilupavalvottavat rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseiset valvottavat on lisätty lakiin rahanpesulain säätämisen jälkeen, eikä niitä ole direktiivissä mainittu soveltamisalaan kuuluvina toimijoina. Finanssivalvonnan mukaan selkeintä olisi, että rahanpesulain kyseinen säännös kirjoitettaisiin auki nykyisen viittaustekniikan sijaan, siten että lain soveltamisalaan kuuluvat toimijat olisi yksiselitteisesti nimetty.

Asianajajaliiton lausunnon mukaan rahanpesulain uudistamistyössä tulisi vielä tarkastella rahanpesulain soveltamista julkisiin oikeusavustajiin sekä selkiyttää julkisten oikeusavustajien valvontaan liittyvä sääntelyä. Lisäksi rahanpesulain 1 luvun 4 §:n määritelmässä tulisi määritellä liiketoimen käsite. Lainopillisia palveluita tarjoavien ilmoitusvelvollisten osalta on epäselvää, mitä taloudelliseen toimintaan ja kiinteään omaisuuteen liittyvillä liiketoimilla tarkoitetaan esimerkiksi perhe- ja jäämistöoikeudellisten toimeksiantojen osalta ja ovatko ne edes rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia tehtäviä. Asianajajalle rahanpesulain 8 luvun nojalla määrättävää hallinnollista seuraamusta koskeva menettely on epäselvä muun muassa Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Asianajajaliiton työnjaon osalta. Edelleen rahanpesulaissa tarkoitettuihin hallinnollisiin seuraamuksiin liittyy asianajajia koskeva epäkohta, jonka mukaan asianajajalle ei voida hallinnollisena seuraamuksena määrätä julkista varoitusta. Voimassa olevan rahanpesulain mukaan asianajajaa koskeva lievin hallinnollinen seuraamus voi olla rikemaksu, mikä asettaa asianajajat ilmoitusvelvollisina eriarvoiseen asemaan muihin ilmoitusvelvollisiin nähden.

Poliisihallituksen lausunnon mukaan nyt käsillä olevassa rahanpesusääntelyn osittaisuudistuksessa muutosten vaikutukset kohdistuvat pääsääntöisesti muihin toimijoihin, erityisesti ilmoitusvelvollisiin, kuin poliisiin ja Rahanpesun selvittelykeskukseen. Poliisin rikostorjunnan kannalta rahanpesulainsäädännön uudistamisessa keskeiset tarpeet liittyvät erityisesti tiedonvaihdon esteiden purkamiseen, joita ei nyt huomioitu työryhmätyön aikana. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä ”Kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2020-2023” on asetettu yhdeksi toimenpiteeksi (4.2) se, että selvitetään kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa ilmenevät tietojenvaihtoon

liittyvät esteet ja tarpeet. Poliisihallituksen käsityksen mukaan valtiovarainministeriöllä on ollut edellisen periaatepäätöksen toimeenpanoon liittyen käynnissä erillisrahoitettu esiselvityshanke vuoden 2021 kevään ja kesän aikana liittyen edellä mainittuun toimenpiteeseen. Poliisihallitus katsoo välttämättömäksi, että hankkeessa tehdyn esiselvityksen pohjalta tulee kiireellisesti käynnistää lainsäädäntömuutokset, joilla suomalaisten viranomaisten ja myös yksityistä sektoria koskeva tietojenvaihto tehostuu. Lisäksi tulevissa rahanpesusääntelyn uudistamishankkeissa tulee selvittää mahdollisuutta siihen, että Rahanpesun selvittelykeskukselle annettaisiin oikeus saada pyynnöstä rahanpesulain mukaisen ilmoitusvelvollisen laatima riskiarvio.

Keskusrikospoliisi tuo lausunnossaan esiin, että työryhmän käsittelyn aikana useista kansallisista tai toiminnallisista tarpeista johtuvista muutosehdotuksista on luovuttu tai ne on siirretty jatkokäsittelyyn, koska on ollut epäselvää miltä osin tullaan antamaan EU-tasoisia sääntelyä. Keskusrikospoliisi tuo lausunnossaan esiin tiedonvaihtoa koskevat lainsäädännön muutostarpeet, jotka konkretisoituvat sekä Rahanpesun selvittelykeskuksen, että ilmoitusvelvollisten toiminnassa päivittäin.

FA tuo lausunnossaan esiin, että rahanpesulain 3:1.1:ssä käytetään "asiakassuhteen" rinnalla termejä "liikesuhde" ja "liiketoimi", mutta niitä koskevat määritelmät eivät sisälly esitykseen. FA:n mielestä olisi johdonmukaista, että esityksen jatkokäsittelyn yhteydessä arvioitaisiin, tulisiko rahanpesulakiin sisällyttää myös "liiketoimen" ja "liikesuhteen" määritelmät tai voitaisiinko termistä "liikesuhde" luopua kokonaan ja korvata se "asiakassuhteella". FA esittää myös, että esityksen jatkovalmistelussa selvitettäisiin, tulisiko ilmoitusvelvollisen riskiarvion sisällöstä ja käytöstä säätää tarkemmin lain tasolla.

Veikkaus pitää lausuntonsa mukaan valitettavana sitä, ettei esitykseen otettu mukaan suunniteltua tietojenvaihtoa koskevaa selvitystä. Esimerkiksi rahanpesulain 4 luvun 4 §:ssä säädetyt poikkeukset saattaisivat edellyttää selvennystä. Veikkaus korostaa, että nykylainsäädännön puitteissa ilmoitusvelvollisten välinen tietojenvaihto on mahdollista varsin suppeasti ja rajallisesti. Veikkaus toivoo, että tämä asia otettaisiin uudelleen arvioitavaksi mahdollisimman pikaisesti, kun rahanpesulainsäädäntöä uudistetaan seuraavan kerran.